

mléket Lord Balfour nagy barátjának

Târgu-Mures: r. J. és Grosz G. 151. Klein E. 151. Schwarz n. 2597. Vintul de kisebbségek 241.

döbe: Beck A. és Rosenfeld J. és Stein B. 100. Fried A.-né 100, ki. I. 100, Ceiré Miz. 148.

Blum Zsigmond seul de sus: Brit

dia: Friedrich O. 10. Ostfeld M. 150. L. 100. Weisz M. 100, 23 kisebb 735. N. 200, Friedrich 0, kisebbek 90. Chi. 100, Paller J. 100. 217.

a: Simon Sári és 350. Tischler Luj. 140. Cluj: Ohlbaum nyhért esküvőjén 0, Péterffy E. 100, ann Böske esk. 86, k. 521. Poienile de bert Pál esk. 330. si és Widder Lázár Widder L. 100, ki-

Dr. Hammer és k. 201, Herzl-estély rdán Viktor 200 új-tásért.

Képeslapért 100, t 620.

ések: Reghin: Per- k 123, kisebbek 577. lyürités 6274, Bal- vezetésére sómerek 11 kisebb 599, Kvuzia gyűjt. Czibener Siehmann M. 150, dr. Krausz bucstet ragnap 1697, Wizo- Dóra 154.

Hasek: ist Svejk gai a nagy ban I.

gyetlen humoros, amely méltán so- lom halhatatlanná i közé. Három film készült ebből a re- Svejk, aki olyan bölcsnek is elme- nyt emberekről, in- gy, hogy a könny- astól és nevetéstől.

95 lej

UZ KELET TÁLYABAN

XIII EVF. * SZAM 210
Cluj—Kolozsvár, 1930
szept. 26 Döntek
5691 ÉV - TISRI 4

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és banái zsidóság politikai napilapja.

Cikkeink utányomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

Kéziratokat nem küldünk vissza és megőrzésükre sem vállalkozunk

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . . 1150 Lej
Félévre . . . . . 600 "
Negyedévre . . . . . 320 "
Egy hónapra . . . . . 110 "

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vétetnek fel.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Az anyanyelv joga

Három napon keresztül harsogott a esatoordítás a kolozsvári városházán, három napon át vezették hősies ostromukat a román blokk vítézei az anyanyelv joga ellen. Ha egy idegen toppant volna a terembe, joggal hihette volna a csata forró perceiben, hogy veszélyben a haza s ha a román blokk nem tartaná oly elszántan a frontot, menthetlenül összeomlana Nagy-Románia. A kolozsvári városháza öreg falai még sohasem láttak ilyen izgalmas jeleneteket s bizonyára ámulva kérdezték maguktól, vajjon ez a harci láma jelképe-e a modern idők új szellemét? De bizonyára nemcsak az öreg falak csodálkoznak, hanem csodálkozik az egész ország és valószínűleg a külföld demokratikus közvéleménye is, ahova szintén eljutott ennek a harci lármának a zaja. Értetlenül áll ezzel a jelenséggel szemben minden józanul és igazságosan gondolkodó ember, akit nem szédített meg a reakciós és sovíniszta ideológia frázishalmaz. Hogy is lehetne megérteni ma, tizenkét évvel a világháború után egy olyan mentalitást, amely egy nagyszámú kisebbséget el akar űtni attól a jogától, hogy anyanyelvén fejezze ki gondolatait és kívánságait és amely nemzeti érzelmeinek megsértését látja abban, ha egy más nép fia ragaszkodni mer saját nyelvéhez. Határtalan naivitásunkban azt hittük néha, hogy ez a mentalitás már a múlt relikviái közé tartozik, de ime, feltámadnak a holtak és előjönnek kísérteni az élőket.

Sem erőlködés, sem jogilag nem tartjuk indokoltak a román blokk magatartását, amelyre semmiféle mentőkörülmenyt nem lehet találni. A román nemzet presztizséről és önértékről szónokoltak ezek az urak, amikor hallatlan botrányok közepette megakadályozták a magyar tanácsosokat abban, hogy álláspontjukat anyanyelvükön fejtsek ki és megfeleltek róla, hogy éppen ezzel a minősíthetetlen magatartással ejtették a legsúlyosabb csorbát a román nemzet presztizsén. Annak a román nemzetnek presztizsén, amely Gyulafehérváron és Trianonban ünnepélyes kötelezettséget vállalt arra, hogy tiszteletben fogja tartani a kisebbségek jogait, amelyek között az első helyen áll az anyanyelv joga. Nagyon szépen fejtette ki a kolozsvári tanács ülésén a nemzeti parasztpárt szóoka, hogy a természet törvényei ellen vét az, aki az anyanyelv jogát el akarja vitatni, mert ez éppen olyan, mintha a levegő használatát akarnánk megtiltani valakinek. Az anyanyelv a legtermészetesebb velünk született jog, amellyel mindenki szabadon élhet s éppen ezért nevétséges volna, ha éppen a kolozsvári városházán tennék vitássá ezt a jogot, annak a városnak tanácsában, amelynek többségét másnyelvű kisebbségek alkotják.

Komoly román jogtudósok fejtették ki ezekben a napokban, hogy Románia érvényben lévő törvényei szerint igenis meg van engedve a kisebbségi nyelvhasználat a helyi önkormányzati testületekben. Ha kategorikus és közvetlen törvény nines is erre vonatkozólag, — mert a kormány két esztendőre csak igéri a kisebbségi statutumot — de törvényeink szelleme erre a jogi álláspontra enged következtetni. Am ettől függetlenül, bárki joggal felvetheti a kérdést, vajjon a román blokk urai vannak hivatva arra, hogy a kolozsvári városházán a jog és törvényesség tiszteletbentartását biztosítsák? Vajjon az ő lármázásuk, padverdesésük, csatoordításai nélkül tényleg veszélyben forog-e a román nemzet nagy érdekei? Nagyon átlátszó az a taktika, amellyel a román blokk a kolozsvári tanács működését meg akarja bönítani. Nagyon is

nyilvánvalók azok a politikai rugók, amelyek ezt a magatartást diktálják. Egyedül a magyar városi tanácsosok higgadságán és politikai érettségén múlt az, hogy a román blokk haditerve nem vált be teljesen s hogy a botrányok egyelőre csak a városháza falain belül lokalizálódtak.

A nemzeti parasztpárt kolozsvári vezetői szintén a jog és igazság szellemében igyekeztek ezt a kérdést megoldani és fenntartás nélkül az anyanyelv joga mellett foglaltak állást. Ha magatartásuk nem volt olyan energikus és harcias, mint amilyent elvi nyilatkozataik után elvárni lehetett volna, ugy ennek oka elsősorban abban keresendő, hogy a nemzeti parasztpárt kolozsvári vezetői is szeretnék volna elkerülni a nagyobb botrányokat és mindenekelőtt a város és az ország magasabb érdekeit

tartották szem előtt, amikor mindenáron meg akarták akadályozni azt, hogy a kolozsvári városházán felbomoljon a rend és megakadjon a munka folytonossága.

Azt hisszük azonban, hogy az oppor-tunista megfontolások ideje lejárt és elodázhatatlanul szükséges tiszta helyzetet teremteni ebben a mesterségesen felkavart kérdésben. És itt elsősorban a kormányra hárul a feladat, hogy véget vessen az áldatlan állapotnak. Megbocsáthatatlan bünt követett el a kormány már eddig is, hogy kétéves uralma alatt nem talált időt arra, hogy parlament elé terjessze a kisebbségi statutumot, amely törvényhozási uton rendezi a nyelvhasználat kérdését. Ennek a problémának igazságos és félreértést nem tűrő megoldása becsületbeli kötelessége a kormánynak. A nyelvkérdés

ma már egész Erdélyt nyugtalanságban és izgalomban tartja s minél tovább késik a megoldás, annál jobban mérgesedik el a helyzet. Ha a kormány nem akar eggyel több nehézséget gördíteni saját kormányzásának útjába, amely az általános gazdasági bajok miatt amugy is eléggé alá van aknázva, haladéktalanul rendeznie kell ezt a kérdést, még pedig a gyulafehérvári határozatok szellemében, amelyek a teljes nyelvhasználati szabadságot adják meg az itt élő népeknek. Ha a kisebbségi törvény még nincsen kellőképpen előkészítve, ugy a törvény megszárazásáig speciális rendelettel kell ezt a kérdést nyugvóponttra juttatni, mert nélkül Erdély városaiiban megakad a normális munka s a béke és megértés helyett a gyűlölködés és a szenvedélyek veszik át az uralmat.

Nyolc hónap alatt öt milliárd lejre szökött az állami inkasszó deficitje

A költségvetési egyensúlyt csak az állami kiadások erős redukciója mentheti meg

Az adófizetők száma emelkedett, de a leromlott gazdasági viszonyok miatt mégis csökkentek az adóbevételek, az import pangása miatt lemorzsolódtak a vámjövödelmek, a feketeszesz konjunktura miatt pedig majdnem semmi szesz-adó bevétele sincs az államnak

Bucuresti—Bukarest, szeptember 25. (Az Uj Kelet tudósítójától). A politikai körök érdeklődésének homlokerében az 1931. évi költségvetés problémája áll. A számvetőségi törvény értelmében az egyes minisztériumoknak és autonóm intézményeknek már szeptember 15-ig el kellett volna készíteni költségvetéstervezeteiket és szeptember 25-én még mindig csak az előkészítés fázisában vannak a költségvetés munkálatai. A kormány ugyanis 1930 első nyolc hónapjának lezajló bevételi eredményei után abban reménykedett, hogy a jó termés eredményeképpen az állami inkasszó növekedni fog és így a jövő évi költségvetésben magasabb bevételi közeparányost vehet alapul. Így például a hónap 17-én 246 millió lej folyt be az egyes pénzügyigazgatóságok pénztáráiba. A minisztériumban arra számítottak, hogy a szeptemberi inkasszó összege el fogja érni a 3 milliárd 300 millió lejt és az állami bevételek az év hat rálevő hónapjaiban is 2 milliárd lej körül fognak mozogni.

A pénzügyminisztériumban az állami inkasszó deficitjét főleg két okra vezetik vissza. Az egyik a vámjövödelmek jelentős csökkenése, a fogyasztás és az ezzel kapcsolatos import hatalmas visszaesése következtében. A másik ok: a szeszadó bevételek minimális volta. Hiába írta elő az új szesz törvény a legdrágább szankciókat is a fekete szeszgyártás megakadályozására, a szesz adója oly nagy, hogy még mindig sokan akadnak, akik vállalják a törvény megkerülésével járó rizikókat. A pénzügyminiszteriumnak ezenkívül nincsenek meg az anyagi eszközei sem ahhoz, hogy a fekete szeszgyártást intenzívebben ellenőrizze. A pénzügyminisztérium szerint azonban a szesz törvény már csak azért sem hozhatta meg a kívánt eredményeket, mert igen sokan azok közül, akik a törvény végrehajtásával vannak megbízva, mindent elkövetnek, hogy a törvényt szabotálják.

cit elkerülhető lesz, ugy ez csak annak köszönhető, hogy a kormány még a költségvetés alkalmazása során nagyszabásu megtakarításokat eszközöl. Így például királyi dekrétummal törölték a jelenlegi költségvetésből 700 millió lejt, amely „rendkívüli kiadások” cím alatt be ruházásokra volt előirányozva. Ugyan csak jelentős megtakarítások történtek azáltal, hogy az állami kiadásokat a havi bevételekhez igyekeztek alkalmazni, ellentétben a liberális kormányokkal, amelyek, mint például 1928-ban is, titokban előlegeket vettek fel a Banca Nationalatól, hogy a költségvetési ürköt betömjék. A stabilizációs törvény értelmében a Banca Nationala maximum 2 milliárd lejes előleget folyósíthat az államnak. Miatán pedig az első nyolc hónap deficitje 5 milliárd lej volt, az állami kiadásokat szükségszerűen mintegy 3 milliárd lejjel csökkenteni kellett. Ugyanezt a normát érvényesítették különböző autonóm intézményeknél, amelyeknek költségvetése több, mint 20 milliárd lejt tesz ki (CFR, posta, RMS stb.) s amelyeknek rossz gazdálkodása elhatározó befolyással lehetett volna a pénzügyek alakulására.

Három milliárd lejjel redukálni kell az összes kiadásokat

Mindenesetre tény az, hogy az 1931 évi költségvetést redukálni kell. Ha a jelenlegi költségvetésről a lej stabilizációját megrázkódtatással fenyegető defi-

Öt év alatt nyolc milliárddal emelték fel a költségvetés összegét

A mai költségvetési nehézségek oka főleg abban rejlik, hogy az elmúlt öt esztendőben az államháztartás kiadásai egyenes arányban növekedtek a gazdasági válság terhódításával. Öt év alatt 41 milliárd lejről 59 milliárd lejre emelték fel a költségvetés összegét, tehát 18 milliárd lejes újabb megterheléssel sújtották az országot. A költségvetés evolúcióját az alábbi számok kellőképpen illusztrálják:

év	költségvetés
1926	41 milliárd 43 millió
1927	50 " 915 "
1928	52 " 729 "
1929	52 " 942 "
1930	58 " 761 "

Mindenesetre meg kell állapítani, hogy az állami kiadásoknak az utóbbi

két esztendőben történt nagymérvű növekedése bizonyos mértékig csak látszólagos. Ezek a költségvetések öszinték voltak Bratianu Vintila budgetjével szemben, amelyek felesleget mutattak ki akkor, amikor az állam deficittel dolgozott. Így például 1926-ban 41 milliárd lejes előirányzat mellett 44 és fél milliárd lejt tett ki az állami inkasszó és Bratianu Vintila diadalmasan 3 és fél milliárd lejt felesleget mutatott ki. holott a valóságban az állami kiadások összege 46 milliárd lejre rugott, tehát felesleg helyett a valóságban másfél milliárd lejt deficit volt. Külföldi ellenőrzés a jövőben teljesen kizárja az ilyen manőverek lehetőségét és a kormányok számára nem marad egyéb hátra, mint leszállítani az állami kiadásokat az ország fizetőképességének mértékében.

A zsidó ifjuság küldetése

Jegyzetek a „L'Union Universelle dela Jeunesse juif“ kongresszusának margójára

„Bachru lachem hajom, et mi taavdun“ — „válasszatok ma jól meg, hogy kit akartok szolgálni“ — Jósuanak ez a jelszava volt össze néhány hét előtt Genfben a zsidó ifjuság világkongresszusa. Négy esztendővel ezelőtt a franciaországi zsidó élet néhány vezetőszemélyisége hívta életre a zsidó ifjuság világunióját, célul azt tűzve ki, hogy helyreállítsa a zsidó ifjuság lelkében a világraszóló gazdasági és főleg szociális válság által megbillent egyensúlyt. Aimé Pallière és Edmond Fleg állnak a mozgalom élén. Két ember, akiknek még nem is olyan régen semmi közük nem volt a zsidósághoz.

Aimé Pallière a katolikus egyház abbéje volt. Nagyműveltségű, hatalmas tudású ember, akinek — mint mondani szokás — fényes karriert jósoltak. Egy szép napon azonban Pallière brosurát adott ki, amelyben bejelentette és megindokolta, hogy neki át kell térnie a zsidó vallásra. A kereszténység mélyebb értelme és etikája végeredményben a zsidó profétizmusban, az egységes zsidó világképben kell, hogy torkolllanak. Ami végszerű a keresztény vallásban — az zsidó, mondotta Aimé Pallière és levonta lelkiismereti krízisének végső következményeit. Attért a zsidó hitre, a zsidó rituálé szabályai szerint — és ma egyik szellemi vezetője a Franciaországban megújuló zsidó szellemnek.

A másik: Edmond Fleg, zsidó szülőktől származott, akik azonban minden erővel azon voltak, hogy gyermekükkel ezt elfeledtessek. Genfben, keresztény milliőben nevelkedett, majd Párizsban folytatta tanulmányait. Verseket írt, elegáns és finom szonettek, keresztény barátai voltak és meg volt győződve róla, hogy őt, a franciát, egy világot átfogó emberszeretet szála fűzik más népek és nemzetek fiaihoz. Ebben a meggyőződésben ugyanaz az esemény rendítette meg, amely Herzl Tivadart visszaadta a zsidóságnak és ezáltal a zsidóságot is önmagának: a Dreyfuss-per. Világhírű vált könyvében: a „Pourquoi je suis juif“ — ben megrendítően írja le azt a változást, amely lelkén keresztül viharzott. Észrevette, hogy finomlelkű és vele egyazon elveket valló francia költőbarátja egészen más szemekkel látja Dreyfuss kapitány mártírját, mint ő. Eleinte sehogysem akarta ezt a véleménykülönbséget megérteni. Ahogy egyre magasabbra esztapok fel a Dreyfuss-per zürös hullámai és a közte és barátja közötti ellentétek egyre mélyebbé váltak, abban a mértékben kezdte meglátni a zsidó kapitány mártírjában népének tragikumát. Pourquoi je suis juif? Tizenkét pontban foglalja össze Edmond Fleg a kérdésre adott választ és azt írja: „Ha Izrael túlélt a Fáraókat, Nabukodonozort, a római birodalmat, az inkvizíciót, az asszimilációt, akkor tud fogja élni az automobilok korát is“.

„L'Union universelle dela Jeunesse juif“ cionista szervezet. De szellemi vezetői gondoskodtak arról, hogy megóvják ezt a szervezetet a nacionalizmus túlzó szélsőségeitől. Egy nemesebb értelemben vett, tisztultabb hitet vall az unió, amelyben a zsidó nemzeti célkitűzések a zsidó nép profétáinak ideáljaiba olvadnak fel. Az unió vallja, hogy a zsidó népnek küldetése van a földön, hogy a zsidóság multjában és tradícióiban rejllő hatalmas erkölcsi erők csak akkor teljesülhetnek ki, ha az általános emberi ideálok szolgálatába állítják őket.

Ezt a felfogást egy, nyilván Buberből táplálkozó vallási miszticizmus szövi át, amely a Tórában látja a zsidó lényegnek, az egységre való törekvésnek szimbólumát. Az egységet előbb a zsidó népben kell helyreállítani. „Izrael maga a különbözőség“ — mondotta megnyitójában Julien Weill, Páris főrabijai. Nincs nép, amely annyira el volna szórva, annyi nyelven beszélne és saját létének értelmét, történelmi rendeltetését oly különbözőképpen kommentálná, mint a zsidóság. Szenvedélyes konfliktusok, zajos rivalizálások tengerében él a zsidóság és ezek az ellentétek nem egyszer a zsidóság hátán esattannak el. És Izrael csak akkor tudja majd misztérióját beteljesíteni, ha előbb harmónikus egységbe olvassza azokat az ellentéteket, amelyek a modern zsidó lelkét marcangolják. A zsidó küldetés szimfonia a Tóra. Az a tóra, amely meg-

vetette a civilizáció alapjait. A Tóra nem egy nép, hanem az egész emberiség nyelvén beszél és amely megjelölte a profétai ideálok irányát“.

— Vannak igazságok — mondotta Achad Haam — amelyekről nem elég meggyőződni, hanem mindenekelőtt is érezni kell azokat. A zsidó küldetésben való meggyőződés és annak átérzése kell, hogy vezessék a zsidó ifjuságot — ez volt a kongresszus jelszava. Napokon keresztül tartottak a kongresszus tanácskozásai és azon megvitatásra kerültek a zsidó ifjuság valamennyi aktuális problémája. Az első két napon az asszimiláció kérdése került megvitatásra, a zsidó ifjuság különböző tendenciáival kapcsolatban. Hogyan lehet a zsidó öntudatot fenntartani és miként kell a

zsidó életet a nyugati pogány-keresztény civilizáció milliójében megszervezni — ez volt az első kérdés, amelyre a kongresszusnak válaszolni kellett. Ezt követően az antiszemitizmus, az elzsidótlanosítás és a kitérések elleni harc problémája került a kongresszus elé, végül a zsidó vallás és a cionista mozgalom szellemi tartalma fölött hangzott el szenvedélyes felszólalások. A kongresszus résztvevőinek többsége oda konkludált, hogy a zsidó lét vallási és nemzeti vonatkozásai között meg lehet és meg kell egy bizonyos szintézist teremteni. Edmond Fleg a következőkben fejtette ki ezt a gondolatot:

„Izraelben nem látni egyebet, mint egy nemzetet, kétségtelenül hiba, még nagyobb hiba azonban nem egyebet, mint egy vallást látni benne. A valóságban a zsidóság az, ami mindig is volt emberi közösség, amelyre egy vallási küldetés bízott. A zsidóság megőrizte ezt a küldetést és a küldetés konzerválta a zsidóságot“.

Kaszner Rezsó.

A német hangosfilmek elleni uszítás miatt Prágában elkoboztak két ultra-nacionalista cseh lapot

A cseh nacionalisták a hangosfilmeknek a műorról való levételét követelik

Berlin, szeptember 25. A lapok megütözközéssel irnak a német hangosfilmek elleni megismétlődő prágai tüntetésekről. A Tag szerint méltó a csehekhez, hogy ilyen alkalmakkor a rendőrség erejére mindannyiszor esődöt mond. A lap rezignáltan jegyzi meg, hogy minden hiába: a genfi loesogást békés megértesről és népek közeledéséről kitérően illusztrálják a prágai események.

Tegnap este egyébként Prágában a németellenes tömegtüntetések megismétlődtek. A tömeg összeütközött a rendőrséggel s ennek folyamán sebesülések történtek mindkét részről. Kilenek rendőrt, akik kódobalásoktól se-

besültek meg, a mentők részesítették első segélyben. Számos letartóztatás után a karhatalomnak éjjel féltizenkettőre sikerült a rendet helyreállítania. Két szélsőséges nacionalista lapot uszító cikke miatt ma elkoboztak. A belügyminisztériumban ma értekezlet volt, amelyen a mozok igazgatói is résztvettek.

A délelőtti folyamán kisebb tüntető tömeg a német színház előtt vonult fel, de rendbontásra nem kerülhetett sor, mert itt a rendőrség idejében közbelepett s a tömeget szétoszlatta.

A nacionalisták követelik a német hangosfilmeknek a műorról való levételét.

Egy részvény — egy garas

„Milliók értékek“ néhány paráért cserélnek gazdát a bukott részvények nemzetközi piacán

Bécs, szeptember 25. Többször hallottam már róla, de azt hittem, nem igaz. Olvastam is valahol, de szentül meg voltam győződve, hogy — kacska. Ugyan kinek is kellenének azok a papírok, amelyeknek nemcsak árfolyamuk nincs, de már az a vállalat is régen megszűnt, amelynek nevét hirdetik. Az igazgató már régen kitöltötte azt a kétévi fogházat és ha még mindig vannak olyanok, akik a részvényt megőrizték, hát annak kizárólag az lehet az oka, hogy sajnálják elégetni azt, ami egykor olyan sok pénzükbe került. Pedig most értékesíthetik. Itt a nagyszerű alkalom. Kézpénzért eladható minden papír, amely az inflációs idők után elvesztette értékét és amelyet eddig legfőkébb kilószámra sajtesomagolásra lehetett eladni.

Szóval így történt: Olvasom a lapokat, egyszerre csak szembeötlik egy hirdetés:

Elértéktelenedett, tőzsdén nem jegyzett részvényeket veszlek. D. u. 2-4-ig. Ringkafé.

A Ringkafé természetesen a Ringen van és közelebbi ismertetőjele, hogy ott szoktak tanyázni a bécsi futballvezérek. A pincérnek mutatom a hirdetést, egy hátsó asztalhoz vezet, ahol egy őszülő pápaszemes ur olvassa nagy buzgón a lapokat. Bemutatkozom.

— Hafraht dr. X. Y. — válaszolja.

Gondoltam, hogy a régi idők valami különöccéről van szó, aki talán ezeknek az

értéktelen papiroknak összegyűjtésével szeretné visszavarázsolni a régi jó időket. Hamarosan kiderült, hogy tévedtem. A Hofraht szigorú üzleti alapon működött. Először is kijelentette, hogy nyilatkozatot nem ad, ellenben, ha van régi részvényem, azt megveszi. Szerencsére jól felszereltem magam. Előrukkoltam tíz kötés Depositenbankkal, amelynek a konjunkturális világban igen nagy becsülete volt. Igért érte — a tizert — egy schillinget. A Gazdabankért ugyanannyit, egy kötés budapesti Lloyd bankért 1.20 groscht. Odadtam. Részben, mert máshol ennyit sem lehet érte kapni, részben, hogy ezzel megnyerjem a különös Hofraht bizalmát. Sikerült is. Elárulta az üzleti titkokat. Kiderült, hogy a tőzsdén már nem jegyzett papiroknak formális árfolyamuk van. Igaz, hogy nem igen lehet összehasonlítani a régi árfolyamokkal. Egy schillingnél többet nem igen lehet egy részvényért elérni, de van olyan is, amely csak egytized groscht ér (nem egészen tíz para). Ezt a rekordot a budapesti Kéve tartja, amelynek az árfolyama ugyan egy schilling, de ez már az 1900:1 arányban összevont részvénypakettekre vonatkozik. Egy régi részvény ára valójában tehát mindössze egy ezredeschilling, illetve egy századgaras. Az üzlet nemzetközi. A bécsi és budapesti részvények mellett a berlinieket is el lehet adni, sőt új barátom ragyogó arccal mesélte, hogy nemsokára ugylátszik newyorki papirokokra is sor

Hol a boldogság mostanában?
Felszegei flekken-otthonában!
Vargabéles, bufelejtő borok,
Ettől üdül gyomor, torok!

Calea Reg. Ferdinand 70 -- Bogosza étterem

„Seibt“ rádió

modell 1930—1931

Világláger!!

Kérje a vételkötelezettség nélküli bemutatóját a képviselőtől

Kun Máttyás Fia
C L U J, Calea Victoriei 2.

kerül. Nagy bajok vannak a newyorki tőzsdén.

És hogy mire kellenek ezek az exota papírok? Hát ez nagyon különböző. Először is sok olyan vállalat van, amelyek részvényeit már nem jegyzik, amely egyáltalán nem működik, de a keretei megvannak. Az igazgatóság még létezik, ha a gyárat vagy az irodát el is vitte a válság. Ezek aztán szívesen visszavonulást utján Azonkívül vannak gyűjtők, akik éppen úgy gyűjtik a régi rossz részvényeket, mint sok ezer ember a használt bőveket. Ezért van a nem jegyzett papiroknak is nemzetközi árfolyamuk. Van egy hivatalos intézmény is, amely ilyen részvények megvásárlásával foglalkozik. Egy berlini muzeum a Bundessammlung von Medaillen, Münzen und Geldzeichen. Megtalálható itt a világnak talán minden régi pénze és értékpapírja. A muzeum mindenféle olyan részvényt megvesz, amely még nincs a gyűjteményében. Az egyetlen feltétel, hogy a részvénynek ne legyen semmi értéke. Mert amint ér valamit, nekik már semmit sem ér. Ebben a berlini muzeumban alig lehetne megtalálni a háboru utáni inflációs idők történetének leghitelesebb kútforrását, az elértéktelenedett pénzeket és részvényeket és egészen bizonyos, hogy ezt a különös gyűjteményt valamikor nagy érdeklődéssel fogják szemlélteni utódaink. És legvégül vannak különcök és romantikusok, akik valami egészen érthetetlen és mindenkor egészen sajátos oknál fogva vásárolnak exotarészvényeket, de ezek aztán csak egy bizonyos részvényre specializálják magukat. Talán egy megbukott vállalat feltámadására számítanak, vagy valami rejtett vállalati vagyronról tudnak, amit így akarnak megszerezni maguknak. Nem tudja senki és nem mondják meg senkinek. Néha megjelennek a Hofrahtnál és megbízást adnak neki ilyen vagy olyan részvény vásárlására.

És ő mindig teljesíti is a megbízásokat. Igaz, hogy nincs megelégedve az üzletmenettel. Azt mondja, hogy egy ilyen hirdetésre mindig akad igen sok jelentkező, akik a legkülönfélébb részvényeket hozták eladásra, de legtöbbször nem csinálják meg az üzletet. Mert családossal nálják az árakat, amiket az egykor olyan értékes, feltűző papírokért kínál fel nekik. Néhány groscht — egy grosch nyolc para — nem válnak meg papírjaiktól. Akkor inkább továbbra is a sifonéban őrzik. Hogy minek, azt maguk sem tudják. Talán a mult idők szép emlékeként, talán gyermekeiknek adják oda játékszerűül.

— Nézd fiaeszkám, milyen szép színes papír, játszdál vele és hagyd dolgozni anyukád.

De olyankor bizonyára elfelejtik hozzatenni, hogy valamikor apuka vagy anyuka játszott ezekkel és azon ment el a kis ház, meg a kertecske és Isten tudja hányszor: a házzal, kerttel, üzlettel együtt az apukát is elvitte örökre egy revolvergolyó. Azaz valójában a részvény, amelynek értéke egy garas...

A KÖNYVPIAC SZENZÁCIÓJA
INFANTERISZT SVEJK. KAP-
HATÓ AZ UJ KELET KÖNYV-
OSZTÁLYÁBAN.

Már lemo

Titul
az ó

Bucuresti—
(Az Uj Kele
verul ma dé
siti azt a hir
szabásu küll
folytat tárgy
pedig a Népi
vatalos körö
esetleges nép
telének híret
terjedt el, h
land, svájci
ből álló csop
legujabb tud
tetüen arról
ben Román
egy ez a Né
tenni.

Az Adevér
tárgyalásoka
Genfben sike
összes európa
támogatását
sok igen kedv
ma már a kö
tetelei képez
gyát. A kölcs
lése szerint,
folyósítása
kessé.

Bucuresti—
Az Epoca, G
reggeli lapok
tosan azt írja
helyzete nehe
egy tudja,
mányelnökké
idő kérdése e
tehát a jelen
gatná s ezen
közreműködés
nia londoni
ségi ülészak
Romániába j

Az Epoca
utóbbi román
mával a libe
is megszerezte
ségi kölcsön
Vintila tiz es
éleeseben ell
meggyőződött
ciós kormány
szes ellenzél
számíthat. A
mány valób
helyét, abban
évi költségve
tatná meg, al
megszerzésév
szerüségét al
val tudja ké
megtakarítás

Politikai
egyaránt élő
liberális párt
a liberálisok
nyilvánosság
lában család
ben, akik az
Vintila hozz
radikális mó
nasztikus k
ujat a Káro
zott állásfo
köntösből a
esendül ki.
feladja ugya
csak a „kom
landó a liber
Hogy mi a k
komoly volta
lasztja preci

Már csak napok kérdése a kormány lemondása - írják a bukaresti lapok

Titulescu kap kormányalakításra megbízást — Titulescunak sikerült Genfben az összes európai nagyhatalmak támogatását megnyerni a népszövetségi kölcsönhöz

Jorga professzor újra diktaturát hirdet

Bucuresti—Bukarest, szeptember 25. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Adeverul ma délutáni számában megerősíti azt a hírt, hogy Románia nagyobb szabású külföldi kölcsön felvételéért folytat tárgyalásokat a külföldön, még pedig a Népszövetség égisze alatt. Hivatalos körökben eleinte cáfolták egy esetleges népszövetségi kölcsön felvételének hírét és ugyanakkor az a hír terjedt el, hogy a kölcsönt egy holland, svájci és franciaországi tőkések-ből álló csoport fogja folyósítani. A legújabb tudósítások azonban egyöntetűen arról szólnak, hogy amennyiben Románia kölcsönt fog felvenni, úgy ez a Népszövetség útján fog történni.

Titulescu vezeti a kölcsöntárgyalásokat.

Az Adeverul értesülése szerint a tárgyalásokat Titulescu vezeti, akinek Genfben sikerült a kölcsön tervéhez az összes európai nagyhatalmak teljes támogatását megnyerni. A tárgyalások igen kedvező mederben folynak és ma már a kölcsön folyósításának feltételei képezik a megbeszélések tárgyát. A kölcsön összege, a lap értesülése szerint, tízmilliárd lej volna és folyósítása januárban válna esedékkessé.

Rövid idő kérdése a kormány lemondása

Bucuresti—Bukarest, szeptember 25. Az Epoca, Grigore Filipescu lapja, a reggeli lapok válaghiereivel kapcsolatosan azt írja, hogy a Maniu-kormány helyzete nehezen lesz tartható. A lap úgy tudja, hogy Titulescunak kormányelnökké való designálása rövid idő kérdése csupán. Titulescut Maniu, tehát a jelenlegi parlament is támogatná s ezenkívül az ellenzéki pártok közreműködésére is számíthat Románia londoni követe, aki a népszövetségi ülésszak befejezése után röviddel Romániába jön.

Az Epoca szerint Titulescu legutóbbi romániai tartózkodása alkalmával a liberális párt hozzájárulását is megszerezte a felveendő népszövetségi kölcsönhöz, amelyet Bratianu Vintila tíz esztendőn keresztül a legelősebben ellentett. Ezenfelül pedig meggyőződött arról, hogy koncentrációs kormány alakítása esetén az összes ellenzéki pártok támogatására számíthat. Amennyiben a Maniu-kormány valóban kényszerülne átadni helyét, abban az esetben már az 1931. évi költségvetést is Titulescu szavaztatná meg, aki a népszövetségi kölcsön megszerzésével eléggé öregbítette népszerűségét ahhoz, hogy kellő energiával tudja keresztülvinni a szükséges megtakarításokat is.

A liberális párt hajlandó egyedül is vállalni a felelősséget

Politikai körökben és a sajtóban egyaránt élénk vita tárgyát képezi a liberális párt manifesztuma, amelyben a liberálisok új programjukat hozzák nyilvánosságra. A manifesztum általában esalódást keltett azoknak körében, akik azt hitték, hogy Bratianu Vintila hozzájárult a pártprogram radikális módosításához. Csak a diasztikus kérdésben jelent valami újat a Károly király melletti határozott állásfoglalás, egyébként az új köntösből a régi liberálisok hangja esendül ki. A prin noi insine elvét feladja ugyan a manifesztum, viszont csak a „komoly” külföldi tőkével hajlandó a liberális párt együttműködni. Hogy mi a kritériuma a külföldi tőke komoly voltának, azt óvatosan elmulasztja precizirozni a manifesztum,

amely egyébként határozottan állást foglal minden diktatórikus törekvés-szel szemben, a kamatok leszállításának szükségességét hangoztatja, foglalkozik a kül- és belpolitikai csaknem összes aktuális kérdéseivel és azzal fejeződik be, hogy a liberális párt hajlandó egymagában is vállalni a kormányalakítás felelősségét. Egyes lapok értesülése szerint a liberális párt vezetői bizottságának ülésén felolvasott manifesztumszöveg még nem végleges s azon különböző módosításokat fog-nak eszközölni.

Az elmúlt napok politikai esemé-

nyeihez tartozik a Jorga-féle nemzeti párt vezetőségének gyűlése. Jorga professzor felhasználta az alkalmat arra, hogy elmondja a véleményét a politikai helyzetről. A profszor mindenké-élőtt is hangsúlyozta, hogy ma a politikai pártoknak nemzeti kötelessége jobboldalra orientálódni.

— Bevallom — mondotta Jorga —, hogy bennem egyaránt vannak jobb és baloldali lehetőségek. Midőn arról volt szó, hogy a lehanyatló bojárok helyébe a lendületes parasztság kerüljön, baloldali voltam. Ma azonban, midőn azt látom, hogy a művelt bojár

helyét, akinek tradíciója volt iskolákat és templomokat emelni, nem a parasztság kerül fel, hanem egy közvetítő szerepet játszó politikai csőcselék, most eme csőcselék ellen vagyok. És nem támogathatom a hamis demokrácia kultuszát. Ferdinánd király értékes ember volt, de félénk. Kívá-nom az új királynak, hogy ne legyen félénk, hogy arra figyeljen, amit az ország mond és nem arra, amit a politikai pártok kiabálnak. A bukaresti ueca segítségével tovább lehet jutni, mint az erdélyi falvakkal.

Ezen, nyilván Maniu ellen irányuló ironikus megjegyzés után Jorga arról a barátságáról beszélt, amely őt Argetoianuhoz fűzi, majd a külföldi kölcsönök ellen nyilatkozott, amelyek a jelenlegi generációt hozzák kedvező helyzetbe az utánuk következőkkel szemben. Végül a diktaturáról beszélt. Kijelentette, hogy diktátor az az ember, akire egy egész ország hallgat, mert jót cselekszik.

„Az egyetlen oka annak, hogy engem eltávolítottak, az volt, hogy én, bárhol lehetnék diktátor” — fejezte be kissé konfuzus beszédét Jorga.

Lemondott az osztrák kormány

Vaugoin volt hadügyminisztert emlegetik Schober utódjául — Schuster kereskedelmi miniszter lemondása robbantotta ki a válságot

Bécs, szeptember 25. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák kormány tagjai ma délután 6 órakor Schober miniszterelnök elnöke alatt minisztertanácsot tartottak, amelyen elhatározták a kabinet lemondását. A minisztertanács után a miniszterelnök felkereste Miklas köztársasági elnököt, akinek tudomására hozta a minisztertanácsi döntést. Miklas elnök a bejelentést tőmósul

vette és fenntartotta magának a döntés jogát. Az új miniszterelnök designálása a jelenlegi kormány zsrálja az ügyeket.

A Schober-kormány lemondása nem érte váratlanul Ausztria közvéleményét. A válság már Schuester kereskedelmi miniszter lemondása óta lappangott és kirobbanását ugyszólván minden órában várták. Mint ismeretes, az

osztrák vasutak élére egy olyan keresztényszocialista politikust neveztek ki, akinek működése elé még régebbi időkből súlyos kifogások merültek fel. A kereskedelmi miniszter emiatt benyújtotta lemondását, ami most maga után vont a kormány bukását. Azt hiszik, hogy Miklas elnök Vaugoint, a lemondott Schober-kormány hadügyminiszterét fogja kormányalakítással megbízni.

Costachescu az összes bukaresti liceumoknak engedélyt adott a párhuzamos osztályok felállítására,

de a kolozsvári „Principesa Elena” liceumból kitelepítették az ideiglenesen felvett zsidó leányokat

Bucuresti—Bukarest, szeptember 25. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A közoktatási minisztérium, mint ismeretes, szeptember 23-ra ígérte a párhuzamos osztályok felállítása kérdésében a végleges döntést. Bukaresti tudósítónk jelentése szerint a közoktatási minisztérium engedélyezte az összes bukaresti liceumoknak párhuzamos osztályok felállítását, ezzel szemben azonban limitálta az egyes iskolákba felvehető tanulók számát. Emiatt a bukaresti isko-

lából mégis kimaradt tizenhárom fiú és hatvanegy leánygyermek. A minisztérium állítólag hasonló értelmű intézkedéseket küldött az egyes tartományi igazgatóságokhoz.

Ma délután érdeklődtünk a kolozsvári tartományi igazgatóságnál, ahonnan azonban azt a felvilágosítást kaptuk, hogy párhuzamos osztályok engedélyezésével kapcsolatosan a közoktatási minisztériumtól még semmilyen intézkedés nem érkezett. A Principesa Ileana

liceumba ideiglenesen felvett zsidó leánygyermekeket emiatt csütörtök délelőtt kitelepítették az iskolából Costachescu közoktatásiügyi miniszter nagyobb díesőségére. A kétségbeesett szülők természetesen folytatják akciójukat, amelynek eredménye nem lehet más, minthogy a kormány mégis megadja a lehetőséget Kolozsvár zsidó leánygyermekének arra, hogy folytathassák tanulmányaikat.

Miklós herceg csütörtökön délben Kolozsvárra érkezett, hogy résztvegyen a feleki autóversenyen

Károly király is részt vesz a hétfői kolozsvári autóversenyen

Cluj—Kolozsvár, szeptember 25. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délben 12 órakor a bukaresti expressszel Kolozsvárra érkezett Miklós királyi herceg. Az állomás felkészített perronján a polgári és katonai hatóságok képviselői várták a magas vendéget. Ott voltak többek között Moldovan tartományi igazgató, dr. Popa Adam varmegyei prefektus, Hativan rendőrprefektus, dr. Emil Pop Udvarhely megye prefektusa, Pop Leontin, az állambiztonsági hivatal vezetője, a hadsereg képviselőjében pedig Schotsch tábornok és Silny ezredes. Kolozsvár téparancsnoka. Megjelentek ezenkívül a kolozsvári királyi autoklub képviselőiben dr. Fabius ügyvéd és Rosin Constantin, a hétfőn a feleki tétőn lebonyolításra kerülő nemzetközi autóverseny biztosja.

A CFR központi vezérigazgatóságának egy mérnöke vezette ezuttal a bukaresti expresszt amelyhez a királyi család két sötétkére lakkozott szalónkocsiját csatolták. Elsőnek Moldovan

tartományi igazgató üdvözölte a repülő-tábornoki egyenruhát viselő herceget, akit mint mindig, ezuttal is Pais tengernagyadjudáns kísért el útjára. A herceg kezétfogott a jelenlévőkkel, azután az állomás előtti térségre sietett, ahol a tartományi igazgatóság autója várt a vendégekre. A herceg udvarias mozdulattal megköszönte a kocsiban számára fenntartott helyet és a soffört eltessékelté, maga vezette be a kocsit az autoklubklub épülete elé.

Miklós herceg kolozsvári látogatása a hétfő délutáni autóversennyel áll kapcsolatban. A verseny, amely a feleki tétőn kerül lebonyolításra, utolsó etapja lesz az ezévi nemzetközi autoklubversenynek, amelyen az autósport összes európai kiválóságai résztvesznek. A herceg erre az alkalomra két Alfa Romeo gépet rendelt magának, amelyek csütörtök délután érkeztek meg igen gondos csomagolásban Kolozsvárra. Miklós herceg azért jött már négy nappal a verseny lebonyolítása előtt Ko-

lozsvárra, hogy az új gépeket bedolgozhassa s hogy trenirozzon a feleki uton, amelynek kijávitásán serény munkások kezek fáradoznak.

A külföldi versenyzők Budapestről jönnek, ahol a svábhegyi erőpróban vetek részt. A pesti verseny sikerét lényegesen csökkentette az esős időjárás, amelynek következtében a kiasztaltozott út csuszamlóssá és így használhatatlan lett. A versenyt egyébként az olasz Caraciolla nyerte meg a világ-hírű német Hans von Stuck előtt. A feleki verseny az utolsó alkalom a versenyzők számára, hogy Európa hegyi bajnokságában pontokat szerezhessenek maguknak. A hétfői versenyen, amelyet maga Károly király is végig fog nézni, résztvesznek többek között Miklós herceg, Ghica herceg, Lichtenstein Ferdinánd herceg, Hans Stuck von Villiez, Rudolf Caraciolla, Karl Yellen, Hartmann Lajos, Erdős Eduárd, báró Aczél és több romániai versenyző.

bt
lió
30—1931
ager!!
ezettség nélküli
képviselőttől
yás Fia
Victoriei 2.
annak a newyorki
enek ezek az exota
on különböző. Elő-
alat van, amelynek
n jegyzik, amely
ődik, de a keretét
gatóság még léte-
gy az irodát el is
asztán szívesen viz-
yszáz schillingért
lományt, hogy így
ak a tisztességes
Azonkívül vannak
ny gyűjtik a régi
int sok ezer ember
Ézert van a nem
is nemzetközi ár-
vitalos intézmény
nyek megvárlá-
ny berlini múzeum
von Medaillen,
ehen. Megtalálható
minden régi pénze
muzeum mindenféle
gyesz, amely még
ében. Az egyetlen
vénynek ne legyen
amint ér valamit,
m ér. Ebben a ber-
lehetne megtalálni
ációs idők történe-
kutfőit, az elérték-
és részvényeket és
gy ezt a különös
kor nagy érdeklő-
elni utódaik. És
egőcök és romanti-
egészen érthetetlen
sajátos oknál fog-
részvényeket, de
ízonyos részvényre
at. Talán egy meg-
madására számítá-
jettett vállalati va-
gy akarnak meg-
nem tudja senki és
nkinek. Néha meg-
és megbízást ad-
y olyan részvény
ti is a megbízásos-
es megelégedve az
mondja, hogy egy-
mindig akad igen
a legkülönfélébb
eladásra, de leg-
meg az üzletet,
ják az árakat, ami-
rtékes, féltve őrzött
el nekik. Néhány
sch nyole para —
pirjaiktól. Akkor
sifonérban őrzik.
guk sem tudják,
ép emlékeként, ta-
dják oda játéksze-
milyen szép színes
s hagyj dolgozni
ára elfelejtik hoz-
nikor apuka vagy
kel és azon ment
kerteske és Isten
ázzal, kerttel, üz-
át is elvitte örökre
Azaz valójában a
rtéke egy garas...

SZENZACIÓJA
S VEJ K. KAP-
ELET KÖNYV-

Uj ellenforradalmi monstre-pör Moszkvában

Halálra ítélték az ellenforradalmi összeesküvés 48 vádlottját,

akik az orosz hus- és hűtőipar tönkretételével éhínséget és forradalmi lázongásokat akartak előidézni

Berlin, szeptember 25. A moszkvai hivatalos távirati iroda a legújabbán föl fedezett ellenforradalmi mozgalmakról az alábbiakat jelenti:

Földalatti szervezet alakult Moszkvában, amelynek az elfogott ellenforradalmi összeesküvők kijelentései szerint az volt a célja, hogy a hus, a hal, a konzerv és a lakosság vetemény ellátásának állami szervei útján éhínséget, a dolgozó tömegekben elégedetlenséget idézzenek elő, hogy ilyen módon a proletariátus diktatúráját megdöntsék. Az ellenforradalmárok akciója az említett szervezeteken kívül kiterjedt a külkereskedelmi képviselői organizációjára is.

Egy egyetemi tanár és egy volt vezérőrnagy szervezték az összeesküvést

Az ellenforradalmi összeesküvés élén állottak: Rjazanzow tanár és Karatygin volt vezérőrnagy és nagybíró, aki a forradalom előtt az orosz nagypolgárság lapját, a „Kereskedelem és Nagyipar” c. hetilapot adta ki. Az összeesküvők tagjai leginkább egykori nemesek, cári tisztek, intendánsok, gyárosok, a kadettpárt és a mensevikiek tagjai voltak. Szoros összeköttetésben állottak az emigráns fehérgárdistákkal és a külföldi tőke képviselőivel, akiktől pénzt és utasításokat kaptak. A szovjethatóságok az összeesküvés minden szálát földezték. A kormány az egész ügyet átutalta az Állami Polítsher Kollegium elé, kivizsgálás céljából.

Rjazanzew tanár politikai meggyőzésére hivatkozott

Rjazanzew Sándor, a titkos szervezet vezetője kihallgatása alkalmával a következőket mondotta:

— Politikai meggyőződésem indított arra, hogy a szovjet hatalom ellen a harc útjára léptek. Be akartam bizonyítani, hogy a proletariátus képtelen az ország gazdasági életének rendbehozására. Ezt pedig úgy véltem elérni, hogy ellenforradalmi szervezetet létesítek, amely aláaknázza a husipari üzemeteket. Az országban éhínséget akartam előidézni, ennek a nyomában elégedetlenséget, amely lehetővé tette volna a mostani rendszer bukását. Ez viszont megkönnyítette volna a politikai meggyőződésemnek megfelelő irányzat érvényesülését, vagyis egy polgári demokrata köztársaság fölállítását.

Polgári demokrata köztársaság csak kapitalista államok támogatásával jöhet létre

— Meg voltam győződve arról, hogy egy polgári demokrata köztársaság csak is kapitalista államok támogatásával jöhet létre, olyanokéval, akik tőkének invezstálni országunkba, minthogy a belföldi burzsoázia meg van semmisítve. Ugy véltem, hogy ebben az akcióban főleg Anglia vehetne részt. 1924-ben ugyanis az „Unio” angol nagy cég képviselői jártak Moszkvában.

A forradalmi idők előtt ennek a cégnek hűtő-üzemei voltak Oroszországban és a szovjetnél koncesszióra pályáztak. Foterhill, a cég egyik képviselője tárgyalt Moszkvában. Ezt az urat én még a háború előtti időkből ismertem. Vele beszélgettem az új orosz viszonyokról és már az első beszélgetések alatt Foterhill azt a javaslatot tette, hogy léptessen életbe egy ellenforradalmi szervezetet, amely a hus és hűtőipar elpusztítása után harcolna a szovjethatalom ellen. Megjegyeztem, hogy a titkos szervezet tagjai csakis szovjetellenes szakemberek lehetnek, akik a múltban a kapitalista világhoz kapcsolatot tartottak fenn. A szervezet előmunkálatára Foterhill tizezer font sterlinget ajánlott föl. Elfogadtam ajánlatát és nekifogtam a szervezet megalapításához. Segítségemre volt Drosdow, az Unio egykori orosz megbízottja, aki a földművelésügyi népbizottságnál volt alkalmazásban s aki itt is megszervezte az ellenforradalmi összeesküvést. Vezetőszeretpet vállaltak továbbá: Estrin, Levendowszky és De-nuisov, akik különböző állami gazdasági-bizottságokban működtek.

Kartygin, a titkos szervezetnek egy másik vezető tagja kihallgatása során elmondta, hogy néhány szakemberrel együtt csatlakozott a Rjazanzow-csoport-hoz, hogy a hűtőipar fejlődésének megakadályozásával bebizonyítsák a szovjet-kormány előtt, hogy a külföldi tőke bevonására szükség van. Működéséért 2500 rubelt kapott. Karatygin vallotta továbbá, hogy a mezőgazdaság terén is szisztematikus ártó munkát végzett társaival egyetemben. „Ártó” szervezeteket alakítottak minden állami üzemben, amely összeköttetésben állott a mezőgazdasággal. Még a legfelsőbb Gazdasági Tanácsban is voltak ilyen ellenforradalmi szervezetek, Sokolwskij, Hassenhaus és Wischnewski, a tanács tekintélyes tagjai voltak az összeesküvő organizációnak. Karatygin ezeket diktálta jegyzőkönyvbe: „Nem hittünk a szovjet-hatalom újjáépítő képességében, nem hit-

tünk a mezőgazdaság kollektivizálásában és fenn akartuk tartani, illetve be akartuk vezetni a magántőkét. A szocialista gazdaság fejlődését akartuk megbuktatni és így szerettük volna irányítani a dolgokat, hogy a kapitalista elem a faluban tulsulyra emelkedjen.”

Negyvennyolc halálos ítélet

A szovjet-bíróságok tegnap tárgyalták gyorsított eljárás alapján az ellenforradalmárok pörét. A vádlottak a tárgyaláson sem vonták vissza vallomásaikat és hangsúlyozták, hogy az ország érdekében cselekedtek.

A bíróság a vádlottak közül negyvennyolc halálra ítélt, néhány százat pedig hosszabb szabadságvesztésre. A halálos ítéletek megfellebbezhetetlenek, úgy, hogy a negyvennyolc elítéltet azonnal ki is végezték.

Százhetvenöt halottja van az orosz-afgán földrengésnek

Katasztrófális földrengés pusztított az afgán-orosz határon

London, szeptember 25. A British United Press vladivosztoki jelentése közli, hogy Afganisztán északkeleti részétől északra orosz területen. Tadzsikisztánban, katasztrófális hatású földrengés pusztított. Nagy területen több falu romokban hever. Az első jelentések többszáz halottat és több mint ezer sebesültet jeleznek. Az elpusztított területet minden érintkezés megszakadt. Konstantinápolyi jelentés szerint a földrengés emberáldozatainak száma meghaladja a kétezret.

Ezek közül csaknem ezer a halottak és ezerkétszáz a sebesültek száma.

London, szeptember 25. Moszkvai jelentés szerint a Sztalinabad környékén pusztított földrengésnek 175 halálos áldozata van. A hivatalos jelentés háromszáz súlyos sebesültől és ezerkétszáz hajléktalanról számol be. Hét község teljesen elpusztult, tíz falut részben pusztított el az elemi csapás. A szovjet bizottságot küldött ki a segélymunkálatok megszervezésére.

Betörő-lakoma a családi sirboltban

Egy kiszabadult fegyenc két hétig lakott a sirboltban

Berlin, szeptember 25. A berlini lapok kasseli jelentése szerint az ottani rendőrség rejtélyes bűnügy felderítésével foglalkozik. A Weser melletti Rinteln városkában a központi temető egyik sír-ásója tegnapelőtt éjjel megfigyelt egy idősebb embert aki kezében lámpással súlyos zsákok cipelt a hátán, egy nemesi család nagy sirboltjához ment, annak ajtaját kulccsal felnyitotta, azután pedig behatolt a sirboltba és az ajtót maga után megint bezárta. A sírásó azonnal föllármázta a rendőrséget, amely csakhamar körülfárta a központi temetőt, hogy a rejtélyes ember kiletét megállapítsák. Két rendőrtisztviselő behatolt a sirboltba és hat ércoporsó fedeléből összetakolt fekhelyen megtalálta a rejtélyes embert, aki éppen meglehetősen gazdag vacsoráját akarta elkölte- ni. Az egyik koporsó mögött borosüve-

gek voltak fölhalmozva, a sirbolt sarkában pedig különböző csemegék, valamint óriási cigarettá- és szivarkészlét. Amikor a rejtélyes ember észrevette, hogy a rendőrtisztviselők lefelé igyekeznek a sirbolt lépcsőjén, megkísérelte, hogy erőszakkal törjön magának utat a szabadba. Rövid kézitusá után azonban lefegyverezték. Megállapították, hogy a sirbolt rejtélyes lakója nemrégiben szabadult ki a minsteri fegyházból és azért ütötte fel tanyáját a sirboltban, hogy ott betörésének zsákmányát elrejtse. A sirbolt átkutatásánál, amelyben a kiszabadult fegyenc már két hete lakott, az egyik koporsóban véres törülközőket és zsebkendőket találtak. A további vizsgálat fogja megállapítani, hogy a letartóztatott sirbolt-lakó lelkiismeretét súlyosabb büncselekmény terheli-e.

Párizsban rejtélyes körülmények között meggyilkoltak egy bányatulajdonost

Párizs, szeptember 25. A párizsi rendőrség erélyes nyomozást indított, hogy felderítse azt a rejtélyes büncselekményt, amelynek egy bányatulajdonos esett áldozatul. Minden látszat arra vall, hogy megint olyan bűnügyi rejtélye van Párizsban, amelynek megoldása még a legügyesebb detektíveknek is sok fejtörést fog okozni. Egyelőre az áldozat személye éppen olyan rejtélyes, mint az a mód, ahogyan holttestét megtalálták.

Mindaz, amit az esetleges tettesről eddig megtudni sikerült, nem egyéb egyszerű feltevéseknél, amelyek komoly bizonyítékot nem támasztanak alá. Vislevitz, az egyik párizsi divatáru-

üzlet tulajdonosa két nappal ezelőtt elküldötte családnyáját a borospincébe, hogy onnan néhány üveget hozzon fel. Néhány perccel később a fiatal leány magából teljesen kikelve, halotthalványan tért vissza és közölte, hogy a pincében egy meztelen férfi holttestét látta. A ház portása és anak fia azonnal lesiettek a pincébe, miután mindketten revolverrel fegyverezték fel magukat. A portásnak először az volt a véleménye, hogy a pincében berugott ember van, aki mámorát akarja ott kialudni. Ezért rákiáltott az ismeretlenre, hogy azonnal álljon fel. A meztelen ember azonban meg se mozdult és ekkor a portás kézilámpájának segítségével megál-

lapította, hogy a meztelen ember halott. Azonnal értesítették a rendőrséget, amely megindította a nyomozást.

Nyilvánvaló volt, hogy nem hajléktalan emberről van szó, aki azért jött a pincébe, hogy ott töltse el az éjszakát. A halott mellett ruhadarabokat találtak. A mellényzsebben drága aranyóra volt, ezenkívül a halott ujjain két drága gyűrűt is találtak. Az orvosi vizsgálat nem tudta kétségtelen bizonyossággal megállapítani, hogy a halált mi okozta. Mégis tudni vélik, hogy büncselekményről van szó, mivel az ismeretlen halálát nem gutaités okozta, mint ahogyan eleinte gondolták. A halott kabátjának zsebéből csakhamar előkerült egy zsebnaptár, amelynek első oldalán a Dominico Aquatella nevet lehetett olvasni. A feltevés, hogy a halottnak ez a neve, csakhamar beigazolódott, mivel a párizsi szállodákhoz intézett körkérdező nyoman megállapították, hogy a Montmartre egyik előkelő szállodájában négy hónapon át lakott egy ilyen nevű külföldi. A szállodában a halott bányatulajdonosként jelentette be magát és annak a szindikátusnak az elnökének mondotta magát, amely a délafrikai gyémántmezők feltáráásával foglalkozik.

Dominico Aquatella a szállodában töltött néhány hónap folyamán nagyon fényűző és költséges életet élt. Holttestének megtalálása előtt nyolc nappal két esodaszép fiatal hölgy látogatta meg szállodai lakásában, akiket a szálloda személyzete előtt leányainak mondott. A rákövetkező napon a két leány nyúl sétára indult, amelyről azután nem tért vissza. Nem látták a szállodában azóta a bányatulajdonos állítólagos két leányát sem. Egyelőre rejtély, hogy Aquatella hol töltötte el az eltűnése és halottként való megtalálása közötti hét napot. A rendőrorvos megállapítása szerint ugyanis a holttest legfeljebb 24 órája lehetett a pincében.

SPORT

Vasárnap veszi kezdetét az új bajnoki szezon, azonban a nehéz gazdasági viszonyok itt is éreztetik hatásukat, amennyiben legújabbán a CFR volt kénytelen futbalcsapatát felszámolni. Ezek szerint a bajnoki pontokért öt csapat fog küzdeni: Haggibbor, KAC, KMSC, Románia és Univerzitatea. A küzdelmek előreláthatólag jó sportot fognak nyújtani. Az új szezonban eddig bemutatkozott csapatok — a szezon elejét tekintetbe véve — jó játékkal örvendeztették meg híveiket. Míg a még nyilvánosan be nem mutatkozottak felől szintén jó híreket lehet hallani, úgy, hogy remélni lehet, hogy végre megint jó mérkőzésekben lesz részünk. A vasárnapi mérkőzések érdekessége, hogy miként a múlt szezonban, úgy az idén is a bajnokság egyik legjogosabb aspiránsa a Románia a Haggibborral került szembe és általános meglepetésre váratlanul a Haggibbor került ki győztesként. Tekintetbe véve a Haggibbornak mostani jó formáját, meglepetés nincsen kizárva, reális körülmények között azonban a Romániának több győzelmi esélye van. A másik mérkőzés a KAC — KMSC között lesz, ez a mérkőzés teljesen nyílt és mindkét félnek egyformán van esélye a pontszerzésre.

Az idei utolsó Európa hegyi verseny Kolozsváron lesz megtartva. A feleki verseny kezd kiönni magát az eddigi kis keretek közül. A gondos rendezőség mindent elkövetett a verseny sikere érdekében és amennyire már meg lehet állapítani, nem hiába. A verseny fényét emeli az a körülmény, hogy Öfensége a király személyesen fog résztvenni — ezuttal azonban nem mint versenyző. Sportbeli értékét pedig a legkiválóbb külföldi versenyzők vannak hivatalos egyenlővé tenni akármelyik külföldön rendezett versenyen. A külföldi versenyzők közül eddig: Hans von Stuck, gróf Arco-Zinneberg, Lichtenstein herceg és Hartmann László már meg is érkeztek, míg a kitűnő román gárda nagy része szintén itt van már Miklós herceggel az élén.

Brazíliai visszavándorlók leprát hureoltak be Varsóba. Varsóból jelentik: A Braziliából visszavándorlottak között egy leprásat találtak. 40 családost emiatt karanténba helyeztek.

Végre ki dolgozik Sok s panar

Bucuresti— (Az Uj Kelet tin Chiriac, a hivatal tanács ellenőri tiszt vasutak auton A tanácsos vezetőségét, az ma napig sem a külföldi szak vezetői. A rövid eredményel panamák kerü milliós károka ezen keresztül De talán nem nem az a mód gyan a CFR-riac jelentése pontos magyan miért kénytelen hatalmas, sok tel dolgozni vasutak minde hajtanak akár sok vezetése a Tizenötmill

Chiriac mi hogy a CFR g egy részét vizs alig negyvenn összeg, amely hatta, hogy k zelték a CFR szállítás körü milliós léjes hi hiány nem o hogy a CFR a gáiban szereze leteit, hanem e lió lej értékü CFR adminisz pán a nemléte összegekről tu milliós lejjel k különböző, a v részletfizetésre lyeknek ellené inkasszálni. E pénztárban m pénzhányt a tanácsos.

A Chiriac a több évre viss már anélkül, h jutott volna a lépni. Így több nyert, hogy kö kötetésekkal r gek hatalmas o államvasutakn általában nem nyok között lé elfelejtette bel léseket. Még e tantinescu bu szállításja — a eukorra való milliós panam nös véletlen fo dezték és Ce volt a már felv ni. A szállító a gát. Kis idő ügyi minisztr adott be, amely nek ki neki 7 r ennyit tesz ki CFR szerke á ellopott áruk ügyi minisztr visszautasított azonban Const lyozta meg abt teltével most

Végre kiderült, hogy miért dolgozik deficittel a vasut

Sok százmillios évekre visszamenő fantasztikus panamákat derített ki Chiriac inspektor vizsgálata

A CFR könyveinek lapjaiból megdöbbentő méretű panamák bon takoznak ki — Nemlétező árakra vettek fel milliós összeget, a protekciós cégektől pedig nem hajtották be a követeléseket

Bucuresti—Bukarest, szeptember 25. (Az Uj Kelet tudósítójától). Constantin Chiriac, a legfőbb számvevőségi hivatal tanácsosa néhány hónapig az ellenőri tisztelet töltötte be az államvasutak autonóm intézménye mellett. A tanácsos vette magának azt a fáradságot, hogy betekintsen a CFR könyv vezetésébe, amelynek iratlatában a mai napig sem tudnak eligazodni sem a külföldi szakértők, sem pedig a CFR vezetők. A rövid vizsgálat megdöbbentő eredményekre vezetett. Hatalmas panamák kerültek napfényre, amelyek milliós károkat okoztak a CFR-nek s ezen keresztül az ország adófizetőinek. De talán nem is a kár nagysága, hanem az a módszer megdöbbentő, ahogyan a CFR-nél gazdálkodnak. Chiriac jelentése ebből a szempontból pontos magyarázatát adja annak, hogy miért kénytelen a CFR már évek óta hatalmas, sok milliárdra rugó deficittel dolgozni ugyanakkor, amidőn a vasutak mindenütt a világon hasznot hajtanak akár az állam, akár magánosok vezetése alatt áll.

Tizenötmillió lej nemlétező árúkért

Chiriac mindenekelőtt is kijelenti, hogy a CFR gazdálkodásának csupán egy részét vizsgálta eddig felül és így alig negyvenmillió lejt tesz ki az az összeg, amelyről pontosan megállapíthatta, hogy különböző címeken elkezelték a CFR pénztárából. Az áru szállítás körül mindenekelőtt is 15 millió lejes hiányt fedezett fel. Ez a hiány nem olyan módon állott elő, hogy a CFR a napiáránál jóval drágábban szerezte volna be a szükséges leteit, hanem egész egyszerűen 15 millió lejt értékű árúkat nincsen nyoma a CFR adminisztrációjában, amely csupán a nemlétező árúkért kifizetett összegekről tud elszámolni. Huszonhét millió lejjel károsították meg a CFR-t különböző, a vasuti alkalmazottaknak részletfizetésre kiadott árúkért, amelyeknek ellenértékét elmulasztották be inkasszálni. Ezeket felül a központi pénztárban másfélmillió lejes készpénzhiányt állapított meg Chiriac tanácsos.

A CFR nem hajtotta be követeléseit a protekciós cégektől

A Chiriac által leplezett panamák több évre visszamenően fennállanak már anélkül, hogy bárkinek is eszébe jutott volna a bűnösökkel szemben fel lépni. Így többek között megállapított nyert, hogy különböző megfelelő össze kötetésekkel rendelkező romániai cégek hatalmas összegekkel tartoznak az államvasutaknak, de a rózsásnak egyáltalán nem mondható anyagi viszonyok között lévő CFR vezetésezen elfelejtette behajtani ezeket a követeléseket. Még ennél is cifrább C. Constantinescu bukaresti cég esete. Constantinescu — a CFR egyik udvari szállítója — a CFR alkalmazottjainak euokkal való ellátása alkalmával hatmillió panamát kísérelt meg. Különös véletlen folytán a panamát felfedezték és Constantinescu kénytelen volt a már felvett összeget visszafizetni. A szállító azonban nem hagyta magát. Kis idő múltával a közlekedésügyi minisztériumhoz reklamációt adott be, amelyben kéri, hogy fizessenek ki neki 7 millió 800 ezer lejt, mert ennyit tesz ki az áru szállítása és a CFR szervei által való átvétele között ellopott árú összege. A közlekedésügyi minisztérium jogügyi osztálya visszautasította ezt a reklamációt, ami azonban Constantinescut nem akadályozta meg abban, hogy három év leltével most újlag ne követelje a

közlekedésügyi minisztériumtól a 7 millió 800 ezer lejt.

Százmillios panamák a koncesszionált vámvivataloknál

A számvevőségi tanácsos végül azokról a súlyos visszaélésekről beszélt, amelyeket a nagyváradi, biharpüspöki és szatmári vámvivataloknál fedezett fel. Ezeket a vámvivatalokat a CFR koncesszionálta. A véletlen hozta bizonyára úgy magával, hogy a koncesszionárius Mercuta CFR alvezérigazgatónak a testvérbátyja. A megállapodás szerint a vámvivatal bérlőinek a tarifa szerint kellett volna a vámilletékeket inkasszálni és azokból 15 százalékot a CFR-nek kifizetni. A koncesszionáriusok azonban éveken keresztül a tarifában és az egyezményben megállapított illetékek sokszorosát szedték el az ezen a vámponton behozott árúkért. Chiriac

kimutatja, hogy egyes árúknál a vagonként megállapított 100 lej helyett 1500 lejt inkasszáltak és a differenciát természetesen zsebrevágták. A kereskedők többször panaszt tettek az államvasutak vezérigazgatóságánál, a bérlők ellen azonban semmilyen intézkedés nem történt, bár ezekre a visszasságokra 1929 augusztus 11-én felhívta már Chiriac is a CFR figyelmét. És ami egyenesen nevelésszámba megy már, a bérlők a CFR-nek járó kvóta elszámolásánál tételenként 78—80 lejt vontak le maguknak reprezentációs költség címen. Chiriac szerint igen rövid idő alatt 841 ezer lejt tesz ki az az összeg, amellyel reprezentációs költség címen a CFR-t megkárosították.

Példás büntetést helyeztek kilátásba a bűnösökre

Chiriac jelentése a CFR igazgatóta-

„Pán-Európa elindult utjára, de nem a béke, hanem a háboru Pán-Európája“

Franciaország katonai missziókat létesít Lengyelországban, Romániában, Jugoszláviában, és Cseh szlovákiában — Hatvanketten pályáztak a hágai döntőbiróság 15 bírói állására

Genf, szeptember 25. A népszövetségi közgyűlés mai ülésén az ügyrendi szabályzat módosításával foglalkoztak s többek között kimondták, hogy a közgyűlés minden évben szeptember második hétfőjén ül össze, ha ez a nap nem esik szeptember tizedike utáni időpontra. Ha ez utóbbi eset előfordulna, a közgyűlés szeptember első hétfőjén kezdi meg ülésezését.

A költségvetési főbizottságban befejezték a főtítkárság átszervezésének általános vitáját. Most a szakaszonkénti tárgyalásra kerül a sor.

Genf, szeptember 25. A közgyűlés és a tanács ma választja a hágai állandó

nemzetközi bíróság tizenöt bíráját. A tisztségekre hatvanketten pályáztak.

Ezt megelőzően a közgyűlés elfogadta a nemzetközi bíróság statutumainak módosításait. Helybenhagyták a bírák taglétszámának 11-ről 15-re emelését és a bírák fizetésrendezését és nyugdíjjegeik megállapítását is.

A hatodik főbizottság mai ülésében albizottságot küldött ki a rabszolgakereskedelem elleni küzdelem tekintetében a delegációk részéről beterjesztett számos javaslat összeegyeztetésére.

London, szeptember 25. A Daily Telegraph diplomáciai levelezőjének Genf-

Panflavin
fiatali, öregot védi,
torokfájás, fertőzés
nem éri
Vasuton, vagy villamoson való
utazásnál különösen ki vagyunk
térve a meghűlés veszélyének.
Ilyen helyeken fertőző betegségek
is könnyen terjednek. Védekezzék
ez ellen
Panflavin
pasztillákkal,
melyek a szájat és garatüreget
fertőtlenítik.
Minden gyógyszerárban
és drogeriában kaphatók.

nása előtt fekszik, amely a napokban a késő éjjeli órákba húzódo ülésen foglalkozott az abban foglaltakkal. Vidrighin vezérigazgató kijelentette az igazgatósági ülésen, hogy pontos adatokat kért Chiriac tanácsostól, mert elhatározott szándéka, hogy a bűnösöket a legszigorúbban meg fogja büntetni.

Anglia sorsdöntő napjai

Mindjobban erősödik a szabadkereskedelem elleni mozgalom Nagy-Britanniában — Meg kell oldani a munkanélküliség problémáját

London, szeptember 25. Nemesak Németországban válságos a helyzet a választások következtében, hanem Angliában is, ahol a parlamenti ülészek berekesztése óta állandóan növekszik a rossz gazdasági helyzet miatt a pesz szimizmus és mind általánosabbá lesz a kivánság, hogy a helyzet megmentésére a kormány végre szánja rá magát erőlyes és határozott intézkedésekre. A defaultizmus már megdöbbentő méreteket öltött Angliában az állandóan növekedő munkanélküliség és az elviselhetetlenül magas adók miatt és van nak, akik a súlyos válság következtében már Anglia világpolitikai elsőségét is féltik. Tény az, hogy az óvatos Macdonald nem halaszthatja tovább az erőlyes és döntő intézkedéseket, ha továbbra is kormányon akar maradni és ha segíteni akar az országon.

A helyzetet a legjobban a Trade Unionnak a múlt héten megtartott tör ténelmi jelentőségű kongresszusa világitja meg. A kongresszuson óriási többséggel olyan határozati javaslatot fogadtak el, amelyből kiderül, hogy a Trade Union a szabadkereskedelem ellen kezd fordulni, aminek óriási gazdasági jelentősége van. A nottinghami határozattal a liberálisok szabadkereskedelmi dogmáját újabb halálos döfés érte és a kongresszus csak kifejezője a közhangulatnak. Angliában ugyanis egyre erősödik az a mozgalom, amely az általános védővámok bevezetését

kívánja. A Trade Union mozgalmát érthetővé teszi az a szomorú tény, hogy a munkanélküliek száma már két millió felé emelkedett Angliában, ami még az eddignél is válságosabbá teszi a helyzetet.

Macdonald miniszterelnök nem fog elzárkózni tudni az egyre erősödő mozgalom elől és hogy a munkáspárt vezére komoly elhatározások előtt áll, azt bizonyítják a liberálisokkal legutóbb folytatott tanácskozásai is, amelyekről szenzációs hírek szivárogtak ki. Ha ezekben a kombinációkban, a melyek szerint küszöbön áll Macdonald és Lloyd George együttes kabinet alakítása, az ugynevezett újjáépítési kormány megalakítása, sok is a tulás, tény az, hogy ezek a legutóbbi tárgyalások nem végződtek olyan eredménytelenül, mint az eddigiek és komoly közeledés jött létre a Labour Partv és a liberális párt között. A tárgyalásokon aktív részt vett Hubert Henderson, a Nation kiadója és a liberálisok legtekintélyesebb gazdasági szakértője is, akitől „mérsékelt védővámpolitika“ jelszava származik. Az ő terve szerint minden külföldről behozott árut — kivéve az élelmiszereket — tíz százalékos vámmal kell sújtani. Ez a védővám az államnak évi nyolevanmillió font sterlinget biztosítana, amit a munkanélküliek segélyezésére lehetne fordítani és a behozatal

ben francia részről kijelentették, hogy a francia delegáció készséggel hajlandó tovább tárgyalni Olaszországgal a tengerészeti megegyezés létrehozása érdekében.

Berlin, szeptember 25. A Deutsche Tageszeitung foglalkozik a francia vezérkar azon tervével, hogy katonai missziókat létesít Lengyelországban, Romániában, Jugoszláviában és Cseh-szlovákiában. A lap azt írja, hogy Kelet-Európában Pán-Európa már elindult utjára. Ez a Pán-Európa azonban más lesz, mint ahogy Briand a békés megértés Pán-Európját elképzeltte, mert ez a háborus Pán-Európa jelent.

által veszélyeztetett iparágakat is meg lehetne menteni.

Altalában azt hiszik, hogy a liberálisok hajlandók a kompromisszumos megoldásra és ha csak ilyen mérsékelt vámookról lesz szó, fel fogják adni a szabadkereskedelemhez mereven ragaszkodó politikájukat. Sokkal nagyobb akadály azonban a védővámok bevezetésének Snowden kinstári kan cellár, de remélik, hogy őt is sikerül majd meggyőzni az új gazdasági politika feltétlenül szükségességéről. A munkáspárt és a liberálisok összefogásától függ a munkanélküliség problémájának megoldásán kívül a jelenlegi parlament és a munkáskormány sorsa, sőt egész Anglia jövője.

A konzervatívok, akiknek soraihan teljesen megszűnt az egység, nagy aggodalommal tekintenek a közeljövő eseményei elé, miután a Labour Party és a liberális párt együttműködése halálos csapást jelentene Baldwin pártjára, amely ugyanis elvesztette a közvetlen kapcsolatot a választók tömegeivel.

Az angol politikai körök a legnagyobb érdeklődéssel várják az október elején összeülő birodalmi konferenciát, amelyen a brit birodalom minden részéből összegyűjő delgátusok Nagy-Britannia új gazdaságpolitikai orientációjáról lesznek hivatva dönteni.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegl Ernő, Hotel Imperial
Cikkjeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— **Borult, esős idő várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint jobbra borult, esőre hajló időjárás várható. A hőmérséklet Budapesten ma délben 17 fok Celsius.

— **Nyugalomba vonul a Francia Jegy bank elnöke.** Párizsból jelentik: Moreau, a Francia Bank elnöke a jegybank holnapi tanácsülésén készült bejelenteni visszavonulását. A 62 éves bankelnök hivataloskodásának idejéhez tűződik a francia frank stabilizálása. Francia részről Moreau volt a fő bankszakértő a Joung-terv megalkotásában. A visszalépő bankelnök 1926 nyara óta áll a francia jegybank élén.

— **Nyolcvanezer grammofónlemez égett el Prágában.** Prágából jelentik: Egyik grammofón-cég raktárában tűz támadt. A tüzet fogott grammofónlemez sorozatos robbanásokat okoztak, úgy hogy a szomszédos házak lakóinak testi épségét is veszélyeztették. A rendőrség ezért az oltási munkálatok idejére a tűz veszélyeztetett körzetében levő összes lakóházakat kiürítette. Több óra oltási munka után sikerült a tüzet lokalizálni. A cég kára igen jelentős, mert több, mint nyolcvanezer grammofónlemez semmisült meg. Két tűzoltó explozióktól könnyebb természetű égési sebeket szenvedett.

— **Nagymennyiségű mezőgazdasági gépet és autót vásárol Oroszország Amerikában.** Londonból jelentik: Newyorki jelentés szerint a szovjet amerikai mezőgazdasági gépgyáraknál és autógyáraknál újabb gépeket és traktorokat rendelt ezres tételben.

— **Lehár Ferenc zeneszerző kitüntetés.** Bécsből jelentik: Miklós köztársasági elnök Lehár Ferencet 60-ik születésnapja alkalmával kitüntetésben részesítette. A kitüntetést Srbi közoktatásiügyi miniszter adta át a jubilánsnak.

— **Orvosi hír.** Dr. Goldenberg Pál, ideggyógyász, szanatórium főorvos külföldi tanulmányutjáról és a szakkongresszusról hazatérkezett és rendelkezését megkezdte Cal. Reg. Ferdinand (v. Ferenc József ut) 46. szám.

— **ESKOL.** E címen immár a második száma jelent meg Samuel Jakab héber nyelvű hetilapjának. Az újság elég változatos, csak egy hibája van, hogy a szeptember 22-i újság most referál a német választások előmunkáitól. A lap érdekében valónak találjuk, hogy az aktualitásokat időszerte regisztrálja. Igen szép cikk jelent meg ezúttal Samuel Jakab tollából Ros-Hasanáról és tárcá A. Horodezkitől, a neves zsidó írótól. A lapot szívesen ajánljuk.

— **A Dibela és Bergner cég kényszer-egyezsége ügyében kitértek a tárgyalásokat.** A jó hírnevű Bergner Mór, kolozsvári bórnyagykereskedő-cég által kért kényszerjegyzés kérés ügyében a kolozsvári törvényszék negyedik szekciójára szeptember 30-ra a Dibela textil-áruházi kényszerjegyzés ügyében a kolozsvári törvényszék első szekciójára szeptember 27-re tüzte ki a tárgyalást, a kényszerjegyzés elrendelésének kérdésében. — A Bergner Mór cég főbb hitelezői: Albina Bank 499.082, Erdélyi Bank 954.150, Hermannstedter Allg. Sparkassa 1.507.732, Muraseni Bőrgyár 719.352, Mezőbank 1.027.363, Romcomit 1.176.233, Dermata művek 5.409.981, Dácia bőrgyár 373.482 lei. — A Dibela László és Bergner cég főhitelezői: Cammerling Bukarest 1.796.937, Romcomit Cluj 499.055, Mezőbank 3.602.660, Stern Testvérek Arad 551.053, Blancbanca Cluj 350.000, Dobay, Timisoara 114.791, Doppieri, Bukarest 730.140, Fabrica de Trikotaje Bucuresti 290.393, Pita, Arad 1.552.663, Banque Britannique de Hongrie, Budapest 3.102.700, Hermannstedter Allg. Sparkassa, Cluj 674.347, Erdélyi Bank, Cluj 953.947, Ind. Lanei, Timisoara 4.192.723, Mezőbank, Cluj árufedezet 1.450.000, Mantel & Weissmann, Bucuresti 560.224, László Eugen, Cluj 1.850.000, Romcomit, Cluj 499.055 lei.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

Mai kimutatásunkat itt adjuk:

Tasnad:

Tasnádi Takarékpénztár	2.000	lej
Kereskedelmi Bank Rt.	2.000	"
Izraelita Nőegylet	1.000	"
Fischer József	500	"
Dr. Rosenbaum Dezső	500	"
Dr. Weisz Bernáth	500	"
Rosmann Testvérek	500	"
Kepecs Gyula	200	"
Samml & Leitner	200	"
Weisz Ármin	200	"
Neumann Imre	200	"
Frenkel Ignác	200	"
Ehrenfeld Mór	200	"
Benedek Zoltán	200	"
Kaufmann Adolf	100	"
Czeiger Salamon	100	"
Fischer Jenő	100	"
Dávidovits Emánuel	100	"
Fischer Albert	100	"
Engel Bernát	100	"
Fischer Vilmos	100	"
Jonás Albert	100	"
Engel Mór	100	"
Fischer Ferenc	100	"
Dr. Guttmann	100	"
Roth Márton	100	"
Frenkel Lajos	100	"
Guttmann Nándor	100	"
Többek	1.490	"

Mercurea-Niraj:

Kohn Simon	500	lej
Rosenfeld Jenő	500	"
Hisch Emil	250	"
Kohn és Jonás-cég	200	"

— **Védekezzen meghűléstől!** A Panflavin pasztilla kiváló védőszer a légzőszervek megbetegedése ellen.

— **Az olasz király Velencében.** Velencéből jelentik: Az olasz király Velencébe érkezett, ahol tiszteletére ünnepségeket rendeztek. A Szent Márk téren nagy tömeg éltette az alkodót s bemutatatta hódolatát. A fasiszta himnusz hangjai mellett az erkélyen megjelent királyt a sokaság színni nem akaró lelkesedéssel éltette.

— **A nemzetközi Duna-forgalmi konferencia tanácskozásai.** Krakkóból jelentik: A nemzetközi Duna-forgalmi és hajózási konferencia tegnapi ülésén a vándorútlek rendezésével és a hajóközlekedés személyzet járulékaiknak egységes megállapításával foglalkoztak. Tárgyalták még a vámvizitációs idő megrövidítésének ügyét is.

— **Az orosz külügyi népbiztos bankett adott a török külügyminiszter tiszteletére.** Londonból jelentik: Moszkvából jelentik, hogy Litvinov orosz külügyi népbiztos tegnap este Tefvik Rüdzi bey török külügyminiszter tiszteletére bankettet adott, amelyen az orosz népbiztos felköszöntőjében a török-orosz barátság kapcsolatát fontosságát hangoztatta. A török külügyminiszter válaszában arra mutatott rá, hogy úgy Törökország, mint Oroszország békére alapítják jövő fejlődésüket.

— **Hitszónoklat.** Szombaton délelőtt tíz órakor a kolozsvári orthodox zsidó templomban Glasner Akiba főrabbi szombat tósvai beszédet tart.

— **Felmentették a család vádjá alól dr. Caba kolozsvári ügyvédét.** Ma délelőtt hirdették ítéletet a kolozsvári tábla dr. Caba Vasile ügyvéd bűnperében. Az ügyvéd ellen család címén Molnár József vendéglős indított pert egy házneladasi tranzakcióból kifolyólag. Molnár vidéken lévő házat dr. Caba útján adta el. A yevó a vételárat, valami 230 ezer lej, ki is fizette, de a pénzt Molnár állítólag többszöri kérésre sem kapta meg, mert időközben az ügyvéd az összeget megfelelő fedezet mellett kölcsönadta. Első fokon a kolozsvári törvényszék súlyos ítéletet hozott dr. Caba ellen, azzal az indoklással, hogy nem volt joga ügy feléne a pénzt saját hasznára gyűmölcsöztetni. Caba dr. azonban, aki kezdetől fogva tagadta, hogy ügyfelének kárára bármilyen jogsérelmet követett volna el, megfellebbezte a törvényszék ítéletét és így került az ügy még a mult héten a tábla elé. A táblai tárgyaláson az ügynek olyan részletei kerültek nyilvánosságra, amelyek a megvádolt ügyvéd igazsága mellett bizonyították és ezért a tábla ma kihirdetett ítéletében felmentette dr. Caba Vasilet a vád és annak következményei alól.

Spirer Sándor	200	"
Fürsz Hermann	200	"
Dr. Löte Jenő	100	"
Dr. Weintraub	100	"
Steiner Ármin	100	"
Fülöp Márton	100	"
Böcher Simon	100	"
Mán Géza.	100	"
Almási Bernád	100	"
Többek	500	"

Chisinău:

S. Berleand	500	lej
Rabin Tirelsohn	100	"

Românești:

Comunitatea	10.000	lej
-------------	--------	-----

Hancest:

Leul Cogan	100	lej
------------	-----	-----

Securenii:

Smil Reznice	100	lej
--------------	-----	-----

Ungeni:

Chaim Cogan	100	lej
-------------	-----	-----

Várleti:

Josif Jachir	200	lej
--------------	-----	-----

Vertigeni:

Chest. Copiilor	1.000	lej
-----------------	-------	-----

Satul Fundu-Galben:

Z. Ruhvarghu	1.000	lej
--------------	-------	-----

Satul Munteni dela Sarbac

1.000	lej
-------	-----

Vadul lui Vede:

Aron Muncer	200	lej
-------------	-----	-----

Összesen: 27.740 lej

Eddig kimutatva: 1.416.410 lej

Gyűjt. eddigi összege: 1.444.150 lej

— **Oránként 540 kilométeres sebességű autót építenek Hollywoodban.** Newyorkból jelentik: Egyik hollywoodi atógyár új versenyautó építését kezdte meg, amellyel 540 km óránkénti sebességet akarnak elérni. A gépkocsiba két mótort szerelnek egyenként huszonegy hengerrel. Az autó Daytona Beachben fog indulni a tragikusvégű Seegrave őr-nagy 372 km-es világrekordjának megdöntésére.

— **Szülővárosából is kiutasították Jack Diamondot, a csempész királyt.** Newyorkból jelentik: Jack Diamond esikági csempészkirály szülővárosába, Philadelphiba érkezett, ahol le akart telepedni. A hatóságok megérkezése után nyomban kiutasító végzést kézbesítettek neki, melynek értelmében mint gyanús és nem kívánatos elemnek, 24 órán belül el kell hagynia a várost. Diamond áttette székhelyét Newyorkba, de igen valószínű, hogy az itteni hatóságok sem engedélyezik a városban maradását.

Az „UNICUM” önbortváló pengék és bortvák jobb kaphatók mindenütt

— **A csikágói tőzsdén a buza árának további zuhanását várják.** Newyorkból jelentik: A csikágói tőzsdén 138 centes januári jegyzéssel szemben már 78 centet jegyzik a szeptemberi búzát. Gazdasági körökben számítanak arra, hogy a 24 év óta nem látott mélypontra is alábbszáll a buza árjegyzése.

— **Súlyos diftéria pusztít a berlini iskolagyerekek között.** Berlinből jelentik Neuköln és Lichtenberg városrészekben az iskolagyerekek körében diftériajárvány lépett fel. Több iskolában fel kellett függeszteni a tanítást. Eddig négy halottja van a gyermekek között a járválynak.

— **Boyd kanadai pilóta megtette az óceáni ut felét.** Newyorkból jelentik: Boyd kanadai pilóta, aki Chamberlin és Levin óceánrepülő gépén, a Columbián, a kanadai Charlottevilleből londoni leszállás nélküli utra startolt, tuljutott az óceáni ut felén és kedvező időben folytatja útját az óceán északi utvonalan az angol partok felé.

— **A német választások eredményeképpen a magánkamatláb újra olcsóbb lett.** Londonból jelentik: A magánkamatláb az utóbbi napokban olcsóbbodott. Gazdasági körök ezt a jelenséget annak tulajdonítják, hogy a magántőke a németországi választási eredmények után inkább Angliában akar elhelyezkedést keresni.

Előfizetési felhívás

Bizonyára Ön is gondolt már arra, hogy a judaica terén aránytalanul kevés jó és szép könyv jelenik meg magyar nyelven. Így majdnem lehetetlené válik, hogy cca egymillió magyar kulturájú zsidó ember legnagyobb részé élvezhesse világhírű zsidó írók anynyi más nyelven megjelent remekét és ezzel is kiépítse és fenntartsa azt a lelki kapcsolatot, mely az egész világ zsidóságát össze kell fűzze és át kell hassa. Egy zsidó írókból és műfordítókból álló társaság elhatározta tehát, hogy segít ezen a hiányosságon és ezért megalakította, egyelőre Dej székhellyel, a Hameir Zsidó Könyvkiadóvállalatot az erdélyi zsidó reneszánsz egyik legrégibb és legelkesebb harcosának, Feuerstein Kálmánnak az igazgatása alatt.

A Hameir Zs. K. V. elsősorban már ismert, nagy írók — világhírűvé lett — zsidóírók munkáit fogja, arra hivatott fordítók átdolgozásában, magyar nyelven kiadni, de eredeti műveket is kiad, amennyiben ezek a vállalat intencióinak megfelelnek. Könyveink cca 6-8 ivnyi terjedelemben, finom famentes papíron, szép és izléses kiadásban, puhafedelű, erős kötésben, havonta jelennek meg egyszáz lejes bolti árban. Aki azonban előfizetést nyit nálunk, az maga által választott könyvre — az nyolcvan és aki tíz maga által választott könyvet rendel meg, az hetvenöt lejért kapja meg a könyvek darabját, a megjelenéskor egyenként, utánvétellel fizetve.

Jelen első könyvünket rövidesen a következők fogják követni: Thomas Mann — József és testvérei; Arnold Zweig — Caliban; Max Brod — Reubeni; Felix Salten — Uj emberek az ősi földön; Sarah Lewy — Oh én mindennem: Jakob Wassermann — Haragszom falva zsidói; Avidgor Hameiri Feuerstein — A nagy örület; Josef Delmont — Zsidók a bilincsen; Ilja Ehrenburg — Lojzik Roitschwanz viharos élete; Franz Werfel — Barbara a jámbor; Avidgor Hameiri — Negyven egyfelvonásos színdarab az Ereciszraeli Kum-Kum Színház műsorából; Wladimir Jabotinsky — A zsidó légió története; Josef Trumpeldor — Naplója; Ilse Herlinger — Zsidó gyermekmesék sok képpel; Feuerstein Kálmán — Herzl álma a valóság tükrében; Zsidó mesegyűjtemény sok képpel; Wladimir Jabotinsky — Roham a zsidó hipochondria ellen.

Támogassátok Testvéreink nehéz kulturmunkáikat minél számosabb megrendeléssel!

Hameir Zsidó Könyvkiadó-vállalat, Dej

Kereskedelmi és Iparkamara Cluj. No. 45-930.

HIRDETMEY.

Az összes cluj keresskedő tudomására hozzuk, akik tanoncot tartanak, hogy a kereskedő-tanulók a Kereskedelmi Gyakorlati Iskolába (keresskedő inasikola) folyó hó 25-30 napjain délelőtt 8-10 óra között iratkozhatnak be a Kereskedelmi és Iparkamara (Calea Victoriei 5L. I. emelet) 8. számú szobájában. A beiratásnál a következő okmányok mutatandók be: 1. a tanonc utolsó iskolai bizonyítványa és 2. tanoncszerződés, vagy a munkaadó igazolása az alkalmazásról.

Azok a kereskedő főnökök, akik inasikat nem iratják be az iskolába, a törvény szerint fogják megbüntettetni. Cluj, 1930. szeptember 24.

I. F. Negrutiu sk. N. Căciulă sk. elnök. főtitkár.

A szászrégeni Kishielbanknál lemondás folytán megüresedett

ÜGYVEZETŐ-FŐKÖNYVELŐI

állásra ezennel pályázatot hirdetünk. Megfelelő képzettséggel bíró reflektánsok küldjék be pályázatukat fizetési igényük megjelölésével az American Joint Reconstr. Foundation Cluj, Str. Regina Maria 11 címére. Reghin, 1930 szept. 15.

Az Igazgatóság

Csehszlovák tenniszesezők Dél-Afrikában. A délafrikai tennisz szövetség az utóbbi időben oly kitünően szereplő cseh tenniszesezőket egy négyhónapra terjedő túrára hívta meg. A túrának eddig két biztos résztvevője van: Menzel és Macenauer személyében, míg a harmadik résztvevő valószínűleg Rohrer lesz.

KÖ

a bukar

Az ellenkező nemzetközi bő az ipar és ke rium ellenőrzés október 5-én fog tartani. A tették részvétel mottevoib gyá cu, Mociornita Chimice Romă (Dermata), G men Nagyvár továbbá több iparosok köz Raoul Tabacu

Bejelentettél karesti Jawor rov „Leichner vészi munkái gyár, a „Valiz stb.

A külföldi

Román

Erdélyrészi

Bukovinai és

A társaság Egyiptom, Magyarorszá

A társaság

E v

1913

1924

1925

1926

1927

1928

kétezerkét

A „PE

Mizrachi tö

Vezérügy

Gyermek,

tányos díjt

talános ad

Román

Ere

Tűz, üveg-é

Előnyös d

KÖZGAZDASÁG

Nagysikerűnek ígérkezik a bukaresti nemzetközi bőr- és cipőkiállítás

Az ellenkező híresztelések dacára a nemzetközi bőr- és cipőkiállítás, amely az ipar és kereskedelemügyi minisztérium ellenőrzése és védelme alatt áll, október 5-én megnyílik és október 31-ig fog tartani. A mai napig már bejelentették részvételüket az ország legszámottevőbb gyárai: Grigore Alexandrescu, Mociornita, Talpa Leda, Uzinele Chimice Române Bukarestből, Renner (Dermata), Gladys Kolozsvárról, Carmen Nagyváradról, Palma Brassóbol, továbbá többen a jelentékenyebb kisiparosok közül: Gh. Ene Filipescu, Raoul Tabacu, Vasile T. Petreanu stb.

Bejelentették még részvételüket a bukaresti Jaworsky kesztyűgyár, Djaburov „Leichner“-féle bőrből készült művészi munkáival, a nagyváradai szőrme-gyár, a „Valiza“ utifelszerelések gyára, stb.

A külföldi nagy cégek közül a Hut-

chinson, Wimpasing, Tretorn és mások jelentkeztek.

Mint a fentiekből kitűnik, részt fog-nak venni a kiállításon úgy a belföldi,

A földművelésügyi minisztérium engedélyt ad a félbehagyott parcellázási munkálatok befejezésére, ha az érdekeltektől községek lakossága önként vállalja az ezzel járó költségek fedezését

Cluj—Kolozsvárt, szeptember 25. (Az Új Kelet tudósítójától). Érdekes földművelésügyi miniszteri rendeletet közöl a Monitorul Oficial szeptember 23-i száma. A rendelet az erdélyi és bánáti ingatlan tulajdonosok egyik évtizedes panaszát oldja meg félig-meddig, amennyiben megengedi, hogy a kataszteri igazgatóság az ő delegátusai

mint a külföldi jelentősebb vállalatok, úgy hogy a kiállítás rendkívül fontos momentumnak ígérkezik az ország bőr- iparában, amely a legrégebb és legmeg-alapozottabb iparága az országnak. Te-kintettel arra, hogy a kiállítás megnyi-tásáig már csak kevés idő van hátra, a résztvenni szándékozóknek sietniök kell, hogy megfelelő helyet bérelhesse-nek maguknak.

A kiállítás irodájának címe, ahol a helyek bérbeadását is intézik, Calea Victoriei No. 16. Pasagiul Villacros.

tartani, ilyen tömegekben vonja el ex-portcélokra belföldi fogyasztóinak szája elől a búzát és a lisztet.

A belügyi és pénzügyi kormány képviseltetni fogja magát a vendéglősiparosok kolozsvári országos kongresszusán. A vendéglősiparosok országos szövetsége november első napjaira országos kongresszusra hívta egybe a szakma összes erdélyi és bánáti képviselőit. A kongresszuson a regáti vendéglős és kávé-siparosok is résztvesznek és a pénzügy és belügyminiszter is képviseltetni fogja magát.

RADIO MUSOR

Idő: Középeurópai
PÉNTEK, SZEPTEMBER 26.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12.30: Hírek, időjárás, időjelzés, grammfón 15: Zenekar. 16.30: Szerb dalok. 17: Rádiózenekar. 18.30: Felolvasás. 18.45: Hírek, időjelzés. 19: Grammfón. 19.40: Rádiógyetem. 20: Zongorahangver-seny. 20.30: Felolvasás. 20.45: Hegedű hangv. 21.15: Román zene. — 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: A rádió házikóval tartott hangversenye. Humphryes: III. Richárd — nyitány. Buchner Antal: Ima. Beethoven: Ecossaises. Strauss: Keringő. Gabriel—Marie: Guignol. — Ganne: Japán mazurka. Chopin: Lidói ének. May—Cream: Erzsébet főhercegnő. Pylée: Tavasz dal. Petry Jenő: Balatoni éj. Carlton: All in favour. — 9.30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: Az Egyetemi Énekharok szó-lóquartettjének hangversenye. Weber: Tavasz érkezése. Mendelssohn: Emlé-kezés. Beschnitt: Ossián. Donizetti: A harang. Dalcrose: A holdhoz. Saar: Tipi Tapa ballilani. Molnár Antal: Katonánóta. Vaszy Viktor: Gyászken-dő. Lányi: Amerre én járok. Főlszál-lott a páva. Népdalegyveleg.

12.25: Hírek.

1: Pontos időjelzés, időjárásjelen-tés.

2.30: Hírek.

4: Az Országos Állatvédő Egyesü-let mesedélutánja. Mesél: Konec Mar-git.

4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelen-tés, hírek.

5: A Turáni Társaság előadása: Bán Aladár dr.: „A finn nép jellege a finn irodalomban.

5.30: A Fejes szalózenekar hangver-senye. Suppé: Pique Dame — nyitány. Lehár: Arany és ezüst — keringő. Ka-csóh Pongrác: János vitéz. Kalmár: Pál énekszámái. Komzák: Abc-egyve-leg. Myddleton: A néger alma. Drdla: Souvenir.

6.45: Gyorsírási tanfolyam.

7.20: Halász Gyula előadása: „He-lyes magyarság — magyar helyes-írás“.

7.45: Vajda László előadása: „Szin-ház, hangosfilm és rádió“.

8.15: Hangverseny.

Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek.

Majd: Cigányzene.

Bécs. 19: Cornelius: A bagdadi tol-vaj c. operája. Utána zenekar.

Berlin. 20.50: Ismeretlen zenekari művek. Haydn, Mozart, Beethoven, Hindemith, Wagner művei.

Breslau. 20.30: Rossini: Szevillai borbély c. operája.

Lipscse. 21.40: Dalest.

Stuttgart. 20.30: Filharmonikus ze-nekar. Mozart, Strauss művei.

Milánó. 20.40: Szimfónikus hangv.

Róma. 20.35: Ostalik: Az új szerető c. operettje.

Prága. 19.50: Operaáriák. 21: Hege-gedűhangv. 21.30: Zongorajáték. — 22.15: Grammfón tanczene.

Pozsony. 19.35: Grammfón.

Kassa. 20.30: Zenei próba az Opera-bál c. operettből.

Brünn. 21.10: Operettzene.

Ljubljana. 21: Operett dalok és áriák

Belgrád. 22.35: Rádiógyetem.

Osló. 22.10: Svéd dalok.

Toulouse. 19: Orosz dalok, szimfó-nikus zenekar.

si felhívás

gondolt már arra, en aránytalanul ke-v jelenik meg ma-najdnen lehetetlen-egymillió magyar-ber legnagyobb ré-irü zsidó irók any-egjelent remekait és-entartsa azt a lelki-egész világ zsidó-ze és át kell hassa. müfordítókól álló-nehát, hogy segít-és ezért megalaki-székkelvel, a Ha-adóvállalatot az er-asz egyik legrégebb-rosának, Feuerstein-gatása alatt.

V. elsősorban már-világhírűvé lett —-t fogja, arra hiva-ozásában, magyar-eredeti műveket is-ek a vállalat inten-é. Könyveink cea-iben, finom famen-izléses kiadásban,-ésben, havonta je-les bolti árban, -ést nyit nálunk öt,-tt könyvre — az-maga által válasz- meg, az hetvenöt-könyvek darabját, -enként, utánvételle

nkét rövidesen a- követni: Thomas-estvérei: Arnold-Max Brod — Ren-Új emberek az ősi- — Oh én minde-ann — Haragszom-er Hameiri Feuer-let: Josef Delmont-; Ilja Ehrenburg-uz viharos élete;-barbara a jámbor;-Negyven egyfel-az Erecjiszraeli-misorából: Wladi- zsidó légi törté- or — Naplója: Ilse- gyermekmesék sok- Kálmán — Herzl-ében: Zsidó mese- el: Wladimir Ja- zsidó hipochond- véreink néhez kul- számosabb meg-

zsidó Könyvkiadó-állalat, Dej

arkamara Cluj.

MÉNY.

eskedők tudomása-ot tartanak, hogy- a Kereskedelmi-kereskedő inasit- napjain délelőtt-ozhatnak be a Ke-nara (Calea Victo-számú szobájában, -vetkező okmányok- anonc utolsó isko-2. tanoncszerződés, -zolása az alkalma-

önökök, akik ina- az iskolába, a tör- megbüntetettnei.

N. Căciulă sk. főtitkár.

banknál lemondás-üresedett

KÖNYVELŐI

izatot hirdetünk- el bíró reflektán- zátukat fizetés- el az American- ndation Cluj, Str. 11 címére.

15.

Az Igazgatóság

szeszek Dél-Afri-tennis szövetség- kitűnően szereplő- egy négyhónapra- meg. A turának- tvevője van: Men- emélyében, míg a- alószínűleg Rob-

Phönix

Életbiztosító Társaság

Alapított 1882. évben.

Központi vezérigazgatóság: WIEN

Romániai igazgatóság: București, Bulev. Elisabeta No. 16.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: Cluj, Str. Nicolae Iorga 16.

Bukovinai és besszarábiai vezérképviselő: CERNĂUȚI, Str. Reg. Ferdinand 1.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A társaság fejlődését az utóbbi 20 évben a következő számok mutatják:

É v	Biztosítási állomány	Díjbevétel	Biztonsági alapok
1913	K 224,887.549	K 9,733.268.07	K 60,502.808.81
1924	S 430,944.943	S 27,541.688.77	S 53,051.954.77
1925	" 655,028.355	" 37,693.246.18	" 77,037.672.54
1926	" 1,079,703.694	" 49,481.752.88	" 149,308.416.44
1927	" 1,399,431.738	" 63,691.607.36	" 192,368.487.51
1928	" 1,787,935,715	" 85,477.026.47	" 242,111.271.97

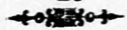
1929 év végével a biztosítási állomány kétezerkétszázmillió schilling, a díjbevétel pedig százhuszonötmillió schilling

BIZTONSÁGI ALAPOK háromszázmillió schillinget tettek ki

A „PHÖNIX“ kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodájával, a Makkabi Világszövetséggel, a Mizrachit több országos szervezetével, a WIZO Zsidó Nők Világszövetségével és még több nagy zsidó testülettel

Vezérügynökségek: Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cernăuți, Chişinău, Mediaş, Oradea, Sătmar, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermek, járadék és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítási biztosítási ügyekben.

„Steaua Romaniei“

Román Biztosító Társaság (a Phönix concernjében)

Bucureşti, Bulev. Elisabeta 10 sz.

Erdélyrészi fűigazgatóság: Braşov, Kapu-utca 65 szám.

Tűz, tveg- és betörés-, jég-, baleset-, szavatossági, automobil-, géptörés-, szállítmeny-élet és népbiztosításon.

Előnyös díjtételek, modern feltételek. Képviseletek az egész országban

Amerika demarsot intéz Oroszországhoz a gabona dumping-kampány miatt

Newyork, szeptember 25. Az Egyesült államok kormánya a szovjet-kormány-nak a gabonatorzsdék ellen folytatott ár-lenyomási kampányát barátságtalan ak-tusnak tekintti s közelebbről hivatalo-san is közli ezt Moszkvával.

Hyde amerikai földművelésügyi ál-lamtitkár a csikágói tömegek orosz ga-bonaeladásokkal kapcsolatban kijelen-tette, hogy a washingtoni kormány meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket, hogy a jövőben a szovjet próbálkozásait lehetetlenné tehessek. Az államtitkár an-nak a reményének is kifejezést adott, hogy maga a tőzsde is védekezni fog az árhanyatlási tendenciával szemben, ha kell az alapszabályok megváltoztatásá-val is. Hyde elismerte, hogy a szovjet-kampány sikerült, de erkölestelennek tartja, hogy egy kormányzat, amely ott-hon élelmiszerjegyeket kénytelen fenn-

